

Våld eller omtanke?

Mönster som normaliserar digitalt våld i unga partnerrelationer

Violence or Care?

Normalizing Digital Violence in Young Intimate Partner Relationships

Författare: Shirin Fatima Mamo & Felicia Andersson

Nivå: Grundnivå

Kursnamn: Examensarbete för Socionomexamen

Kurskod: GSA2AF

Högskolepoäng: 15hp

Handledare: Kevin McKee

Institution: Institutionen för hälsa och välfärd

Examinator: Marcus Falk Johansson

Examinationsdatum: 2026-03-27

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker Open Access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open Access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten Open Access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (öppet tillgänglig på nätet, Open Access):

Ja

Nej

Tack!

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Kevin McKee för hans engagemang och tålamod. Vi är tacksamma för den feedback vi har fått och alla kloka samtal som har bidragit till vår utveckling och lett till att vi kunnat skriva denna uppsats.

Innehållsförteckning

Abstract

Sammanfattning

1. Inledning	8
1.1. Problemformulering	8
1.1.1. Syfte & frågeställningar	9
2. Bakgrund	10
2.1. Centrala begrepp	11
2.1.1. Digitalt våld	11
2.1.2. Unga och unga vuxna	12
2.1.3. Technology facilitated abuse (TFA)	12
2.1.4. Ungdomskultur/subkultur	12
3. Tidigare forskning	12
3.1.1. Omfattning och karaktär av våld i ungas partnerrelationer	13
3.1.2. Digitaliseringens betydelse för våldets uttryck	13
3.1.3. Kön, makt och våldets dynamik	14
3.1.4. Riskfaktorer och komplexitet	15
3.1.5. Forskningens relevans för studien	15
4. Teorier	16
4.1. Feministisk teori	16
4.2. Coercive control	18
5. Metod	19
5.1.1. Studiens design	19
5.1.2. Inklusions- och exklusionskriterier	19
5.1.3. Sökstrategi och databaser	21
5.1.4. Relevans- och kvalitetsgranskning	23
5.1.5. Dataextraktion	24
5.1.6. Syntetiseringsmetod	24
5.1.7. Etiska överväganden	25
6. Resultat	27

6.1.1.	Kontroll, svartsjuka och digital makt i intima relationer	36
6.1.2.	Gränsdragningens upplösning: mellan omtanke och kontroll.....	40
6.1.3.	Det digitala våldets konsekvenser för handlingsutrymme och välbefinnande .	43
6.2.	Samlad analys	46
7.	Diskussion	48
7.1.	Kopplingar till teori och centrala begrepp	49
7.2.	Metoddiskussion	51
7.3.	Tillförlitlighet.....	52
7.4.	Slutsats	52

Referenser

Bilagor

Abstract

Digital violence in the form of control in youths and young adults' partner relationships is a challenging issue for social work. This study mapped how digital control is described in research. A scoping review was conducted on peer-reviewed qualitative studies with participants aged 16-29 years, published 2015-2026. A thematic analysis of the findings of twelve included articles produced three themes: "control, jealousy and digital power in intimate relationships", "the dissolution of boundaries: between care and control", and "digital violence and its consequences for agency and well-being".

Digital control was found to manifest through monitoring social media, demands for accessibility, control of messages and online status, location sharing and threatened dissemination of private material. Such behaviours are often normalized in relationships, interpreted as expressions of care or jealousy rather than violence. Digital control can lead to stress, anxiety, depression, reduced autonomy and social isolation, highlighting the issue's relevance for social work.

Keywords

Digital dating abuse; Social media; Adolescents and young adults; Intimate partner violence; Coercive control

Sammanfattning

Digitalt våld i form av kontroll i unga och unga vuxnas partnerrelationer är en utmanande fråga för socialt arbete. Denna studie kartlade hur digital kontroll beskrivs i forskning. En scoping review genomfördes på expertgranskade kvalitativa studier med deltagare i åldrarna 16–29 år, publicerade 2015–2026. En tematisk analys av resultaten från tolv inkluderade artiklar gav upphov till tre teman: "kontroll, svartsjuka och digital makt i nära relationer", "upplösning av gränser: mellan omsorg och kontroll", och "digitalt våld och dess konsekvenser för handlingsfrihet och välbefinnande".

Resultaten visar att digital kontroll manifesterades genom övervakning av sociala medier, krav på tillgänglighet, kontroll av meddelanden och online-status, platsdelning samt hot om spridning av privat material. Sådana beteenden normaliseras ofta i relationer och tolkas som uttryck för omsorg eller svartsjuka snarare än som våld. Digital kontroll kan leda till stress, ångest, depression, minskad autonomi och social isolering, vilket synliggör ämnets relevans för socialt arbete.

Nyckelord

Digitalt våld; Sociala Medier; Unga och unga vuxna; Våld i nära relationer; Övervakning

1. Inledning

Hur unga människor kommunicerar och etablerar nära relationer har förändrats i takt med digitaliseringen. I dag är mobiltelefoner, sociala medier och andra digitala plattformar en självklar del av deras vardag och spelar en central roll i hur partnerrelationer formas och hålls vid liv (Internetstiftelsen, 2023, s. 9–10, 247, 275). För yngre generationer är användningen närmast total, och sociala medier utgör en central del av vardagen. Den ökade digitala närvaron innebär samtidigt att nya former av kontroll, övervakning och gränsöverskridande beteenden kan uppstå i partnerrelationer. Forskning visar att digital teknik inte enbart används för att upprätthålla kontakt och närhet, utan kan också användas som ett medel för att utöva kontroll och makt över en partner. Det kan exempelvis handla om krav på att vara ständigt tillgänglig, insyn i partners privata kommunikation eller kontroll av aktiviteter på sociala medier (Øverlien, 2018, s.74–79). Mot bakgrund av ungas omfattande användning av sociala medier förändras därmed förutsättningarna för maktutövning i partnerrelationer, eftersom digital teknik möjliggör kontroll utan fysisk närvaro (Internetstiftelsen, 2023, s.247, 275; Øverlien, 2018, s. 74-76). Inom forskningen används ofta begreppen digitalt våld eller digital kontroll för att beskriva detta, där handlingarna utförs via digital teknik men samtidigt har starka kopplingar till psykiskt våld och andra former av våld i nära relationer (Brå, 2021, s.8, 14, 92–93). Unga och unga vuxna utgör en särskilt relevant grupp att undersöka, eftersom digital kommunikation är nära integrerad i deras sociala och relationella vardag. I denna studie används begreppen unga och unga vuxna som samlingsbeteckning för personer i sena tonåren och tidig vuxenålder, i enlighet med hur målgruppen avgränsats i det inkluderade forskningsmaterialet. Statistik från Brå (2021, s.9-11, 38) visar att våld i ungas partnerrelationer är ett omfattande problem. Det framkommer även att unga generellt är mer utsatta än äldre och att digitala medier utgör en central arena för psykiskt våld, övervakning och kontroll i unga relationer. Tidigare forskning visar dessutom att psykiskt våld och kontrollerande beteenden är särskilt framträdande i dessa relationer (Brå, 2018, s.11–12). Kunskap om hur dessa kontrollformer tar sig uttryck är därför relevant för socialt arbete, eftersom det kan bidra till ökad förståelse för ungas utsatthet i nära relationer. För att öka förståelsen för hur denna våldsform beskrivs i partnerrelationer mellan unga och unga vuxna genomfördes denna studie.

1.1. Problemformulering

Digital kontroll i unga partnerrelationer riskerar att normaliseras och därmed osynliggöras som en form av våldsutövning, inte minst eftersom begreppet ”Coercive control”, vilket avser ett mönster av upprepade handlingar som syftar till att begränsa en persons autonomi och handlingsutrymme, kan etableras genom återkommande handlingar utan fysiskt våld samt att kontroll kan tolkas som omsorg och engagemang snarare än som våld (Stark, 2023, s. 6–9; Brå, 2021, s. 9). Tidigare forskningen inom socialt arbete har visat att denna typ av kontroll ofta tar subtila uttryck och integreras i vardagliga interaktioner, vilket bidrar till att våldet blir

svårare att identifiera både för den utsatta och för professionella aktörer. Denna process kan försvåra identifiering av utsatthet samt utvecklingen av adekvata och preventiva stödinsatser. För socialt arbete innebär detta en särskild utmaning, då yrkesverksamma behöver kunna uppmärksamma och tolka dessa mindre synliga former av våld för att kunna erbjuda rätt stöd och insatser i ett tidigt skede. Därutöver aktualiseras behovet av en fördjupad förståelse för hur digitalt våld i form av kontroll tar sig uttryck i unga partnerrelationer samt vilka konsekvenser det medför.

Samtidigt präglas forskningsfältet av parallell begreppsanvändning och skilda definitioner, där begrepp såsom digitalt våld (digital violence), digital dating abuse och technology-facilitated abuse används för att beskriva liknande fenomen men med varierande avgränsningar och fokusområden. Detta bidrar till ett fragmenterat kunskapsläge och försvårar en integrerad förståelse av digital kontroll i unga partnerrelationer. Inom socialt arbete och närliggande forskningsfält diskuteras dessa begrepp ofta i relation till våld i nära relationer, men utan en enhetlig begreppsram riskerar fenomenet att förstås och hanteras olika i både forskning och praktik. Mot denna bakgrund finns ett behov av att systematiskt sammanställa och identifiera mönster i aktuell forskning inom området.

För socialt arbete innebär detta inte enbart ett behov av ökad kunskap, utan också en metodologisk och praktisk utmaning. Digital kontroll kännetecknas av subtilitet, normalisering och kontextberoende tolkningar, vilket försvårar socialarbetarens möjligheter att identifiera våldsutsatthet inom ramen för exempelvis samtalsstöd, utredningar och preventiva insatser. Detta aktualiserar frågor om hur gränsdragningar görs mellan omsorg, svartsjuka och kontroll, samt hur professionella bedömningar påverkas av rådande normer kring ungas relationer och digital kommunikation. Därmed riskerar våldet att både underskattas och förbises i praktiken, vilket får direkta konsekvenser för möjligheten att erbjuda adekvata insatser. Vidare innebär det fragmenterade begreppsläget inom forskningen en ytterligare utmaning för socialt arbete, då avsaknaden av enhetliga definitioner kan leda till inkonsekventa bedömningar och varierande insatsstrategier. Detta problematiserar hur kunskap omsätts från forskning till praktik och understryker behovet av en systematisk sammanställning av aktuell forskning.

1.1.1. Syfte & frågeställningar

Studiens syfte är att genom en scoping review sammanställa och analysera hur digitalt våld i partnerrelationer bland unga och unga vuxna (16–29 år) beskrivs i aktuell forskning, med särskilt fokus på hur kontroll utövas, förstås och normaliseras i relation till maktstrukturer och konsekvenser för den utsatta. Studiens frågeställningar;

I aktuell forskning:

- Hur beskrivs digitalt våld i form av kontroll i unga och unga vuxnas partnerrelationer?
- Vilka mönster av digital kontroll framträder i de utsattas upplevelser?
- Hur beskrivs normaliseringsprocesser och konsekvenser av digital kontroll i relationerna?

2. Bakgrund

Sveriges befolkning är i dag i stort sett helt uppkopplad. Enligt Internetstiftelsen (2023) använder 96 % av befolkningen över 15 år internet, och 91 % av dessa gör det dagligen (s. 9, 110). För yngre generationer är användningen närmast total, och sociala medier utgör en central del av vardagen. Detta innebär att digital kommunikation inte enbart är ett komplement, utan en integrerad del av ungas sociala och relationella liv. Bland personer födda på 2000-talet är användningen av sociala medier är mycket hög, och daglig användning är omfattande (s. 247-257). Hälften av alla 00-talister och 10-talister använder sociala medier för att umgås med vänner, vilket är en betydligt högre andel än bland äldre generationer (s. 274, 280). Sociala medier fungerar därmed som centrala arenor för relationsskapande, vilket gör de relevanta att studera i relation till våld i partnerrelationer. Øverlien (2018) framhåller att digitala medier har blivit integrerade i ungdomars nära relationer, där mobiltelefonen möjliggör kontinuerlig och direkt kontakt mellan parter (s. 70–72, 81). Denna ständiga uppkoppling skapar en relationell infrastruktur där tillgänglighet förväntas, men kan också möjliggöra kontroll och övervakning, exempelvis genom krav på insyn i partners kommunikation eller uppföljning av aktiviteter på sociala plattformar (s. 74–76). Internationell forskning använder även begrepp som Technology-Facilitated Abuse (TFA) för att beskriva våld och kontroll som möjliggörs genom digital teknik i nära relationer, där digitala verktyg används för övervakning, begränsningen av sociala kontakter och hot om exponering (Rogers et al., 2023, s.2210-2211).

I åldern 16–24 år uppger 18 % att de någon gång har utsatts för brott i en nära relation, där utsattheten är högre bland tjejer (23 %) än bland killar (14 %) (Brå, 2021, s. 9–11, 38). Psykiskt våld via digitala medier rapporterades till 56 % bland tjejer och 42 % bland killar. Detta visar att digitala medier utgör en central arena för våldsutövning i ungas relationer. Vidare visar Brå (2018, s. 21) att utsattheten i denna åldersgrupp varit relativt stabil över tid, vilket indikerar att problemet är strukturellt snarare än tillfälligt. Folkhälsomyndigheten (2019, s. 7, 12) visar samtidigt att yngre kvinnor är särskilt utsatta för sexuella trakasserier och övergrepp. Sammantaget pekar statistiken på att unga utgör en särskilt utsatt grupp, vilket motiverar studiens fokus.

Øverlien (2018) betonar att digitala medier möjliggör en kontinuerlig närvaro där partnern kan följa och kontrollera varandra i realtid, exempelvis genom tillgång till lösenord, granskning av meddelanden eller uppföljning av aktivitet på sociala plattformar (s. 74–76). Enligt Ungarelationer (u.å.) kan detta omfatta övervakning, hot, trakasserier, spridning av bilder utan samtycke, krav på ständig lokalisering eller begränsning av sociala kontakter. Digitalt våld kan därför förstås som ett samlingsbegrepp för psykiskt våld, sexuella kränkningar, hot och trakasserier där handlingarna sker via digital teknik (Brå, 2021, s. 9). Internationella studier visar samtidigt att digital teknik inte skapar nya våldsformer i sig, utan förstärker redan existerande mönster av kontroll om makt genom ökad räckvidd och möjlighet till kontinuerlig övervakning (Rogers et al., 2023m s. 2210-2211). Det handlar alltså inte om en helt ny våldstyp, utan om en förändrad kontext för våldsutövning. Enligt Lygnegård (2025) fungerar digitalt våld både som en förlängning av psykiskt och fysiskt våld och som en egen form av kontroll, där många kvinnor beskriver att våldet följer dem överallt.

Normalisering av våld innebär att handlingar som initialt uppfattas som kränkande eller kontrollerande gradvis omtolkas och integreras i relationens vardag. Enligt ROKS sker detta genom en successiv gränsförskjutning, där våldet utvecklas stegvis och den utsatta anpassar sig till situationen (ROKS, u.å.). I unga relationer, där digital kommunikation är en central del av vardagen, finns särskilda förutsättningar för att digital kontroll kan normaliseras. Handlingar som att kräva lösenord, dela platsinformation eller förvänta sig ständig respons kan framstå som uttryck för närhet snarare än maktutövning (Belotti et al., 2022; Stonard et al., 2015; Baker & Carreño, 2016). Denna typ av kontroll kan även förstås i linje med teorin om coercive control, där våld i nära relationer utgörs av återkommande handlingar som begränsar den utsattas handlingsutrymme snarare än enskilda fysiska handlingar (Stark, 2023, s. 248). Digital teknik kan i detta avseende förstärka sådana kontroller mönster genom att möjliggöra ständig närvaro och övervakning. Sammantaget visar svensk statistik, myndighetsrapporter och teorin om coercive control att normalisering är en central mekanism i hur digital kontroll etableras och upprätthålls i unga partnerrelationer.

2.1. Centrala begrepp

2.1.1. Digitalt våld

Begreppet ”digitalt våld” används i detta examensarbete för att beteckna våldshandlingar som utövas genom digital teknik inom ramen för en partnerrelation. I svensk kontext betraktas sådana handlingar som icke-fysiskt våld och kan innefatta övervakning via mobiltelefon, kontroll av sociala medier, hot genom meddelanden samt spridning av bilder utan samtycke (Brå, 2021, s. 31, 93). Digitalt våld förstås därmed inte som en ny våldsform, utan som en del av det bredare våldsbegreppet i nära relationer. I denna studie avser begreppet teknologiskt medierade kontrollhandlingar inom pågående eller avslutade partnerrelationer mellan unga

och unga vuxna. Nätmobbning, näthat eller trakasserier utan anknytning till en intim relation exkluderas.

2.1.2. Unga och unga vuxna

I denna studie används begreppet unga och unga vuxna i enlighet med den åldersindelning som tillämpas i Brottsförebyggande rådets kortanalys Risk för våld i partnerrelation (Brå, 2025). Ålderskategorin avgränsas till personer i åldern 16–29 år (s. 13). Avgränsningen motiveras av att denna åldersgrupp uppvisar högre utsatthet för våld i partnerrelationer jämfört med äldre åldersgrupper (s.16). Denna avgränsning motiveras även av gruppens höga digitala närvaro, där sociala medier utgör en central del av ungas relationsliv och kan fungera som arena för våld samt verktyg för kontroll och övervakning (Internetstiftelsen, 2023, s. 240; Brå, 2021, s. 35).

2.1.3. Technology facilitated abuse (TFA)

Begreppet Technology-Facilitated Abuse (TFA) betecknar våld och kontroll som utövas genom digital teknik inom nära relationer. Det utgör ett paraplybegrepp som omfattar handlingar som möjliggörs eller förstärks genom mobiltelefoner, sociala medier och övervakningsteknik, såsom spyware och GPS-spårning. TFA förstås inte som en ny våldsform, utan som en förstärkning av befintliga kontroller mönster genom ökad räckvidd och möjlighet till löpande övervakning (Rogers et al., 2023, s. 2210–2211). I detta examensarbete används TFA som ett övergripande begrepp för kontrollhandlingar i ungas partnerrelationer som utövas med hjälp av digital teknik. Begreppet omfattar handlingar där de digitala verktygen används för övervakning, begränsning av sociala kontakter, krav på ständig tillgänglighet samt hot om exponering. Endast handlingar som sker inom ramen för en pågående eller avslutad partnerrelation inkluderades.

2.1.4. Ungdomskultur/subkultur

Begreppet ungdomskultur syftar på de normer, värderingar och praktiker som delas av unga i en given social kontext. Kultur definieras inom kulturteorin som ”a whole way of life” (Hebdige, 1979, s. 6–7), vilket innebär att den omfattar såväl vardagliga handlingsmönster som symboliska uttryck. Subkultur avser underordnade grupper sett att skapa mening i förhållande till en dominerande kultur. Begreppen ungdomskultur och subkultur används i denna studie för att förstå den sociala kontext där dessa tolkningar formas, särskilt hur kontroll kan uppfattas som en naturlig del av relationen och därigenom normaliseras.

3. Tidigare forskning

I detta kapitel sammanställs tidigare forskning om våld i ungas partnerrelationer med fokus på digital kontroll och övervakning. Syftet är att klargöra hur fenomenet definierats och

avgränsats, vilka mönster som identifierats samt vilka kunskapsluckor som kvarstår. Kapitlet relateras till centrala begrepp i studien, såsom digital kontroll, coercive control, normalisering och makt, för att tydliggöra hur dessa har behandlats i tidigare forskning och varför de är relevanta för studiens problemformulering.

3.1.1. Omfattning och karaktär av våld i ungas partnerrelationer

Internationell forskning visar att våld i ungas partnerrelationer är ett återkommande fenomen, men att omfattningen varierar beroende på hur våld definieras och mäts. Variationerna kan förklaras av metodologiska och begreppsliga skillnader, särskilt i fråga om definition och mätning av psykiskt, fysiskt och sexuellt våld samt inkludering av digitala former (Korkmaz et al., 2020, s. 2–4). Forskningen visar att psykiskt våld är den mest framträdande våldformen i ungas partnerrelationer och innefattar ofta kontrollerande handlingar, svartsjuka, isolering och kränkande kommunikation (Barter et al., 2017, s. 377–378). Dessa uttryck tenderar att samverka och förstärka varandra, vilket indikerar på att våld i ungas partnerrelationer bör förstås som en dynamisk process där makt och kontroll etableras och upprätthålls över tid snarare än isolerade incidenter (Korkmaz et al., 2020, s.5).

Flera studier framhåller att våld i ungas relationer inte alltid följer en tydlig förövar- och offerstruktur, empiriska resultat indikerar på att våld i ungas partnerrelationer kan anta både ensidiga och ömsesidiga former. Detta försvårar kategoriseringen av aktörsrollerna och komplicerar tillämpningen av vuxenorienterade analysmodeller, då dessa inte är tillräckliga för att förstå våldets dynamik i ungdomsrelationer (Korkmaz et al., 2020, s. 6–7). Korkmaz och Øverlien (2019, s. 374, 381) understryker att ungas specifika sociala villkor, såsom beroendet av vuxenvärlden och integrationen i skolan, skapar en dynamik som skiljer sig från vuxnas och som vuxenmodeller ofta missar. Brå (2021, s. 44) bekräftar att den stora överlappningen mellan utsatthet och våldsutövning kräver ett integrerat ramverk som går bortom bilden av fasta offer-och förövarroller för att förstå hur våldet faktiskt utövas och upplevs i unga relationer. Samtidigt finns det i forskningen en spänning mellan studier som betonar ömsesidighet och studier som i större utsträckning lyfter fram asymmetrier i makt, konsekvenser och rädsla. Detta innebär att liknande handlingar inte är nödvändigtvis får samma innebörd eller effekter i relationen, vilket gör att våldets karaktär inte enbart kan förstås genom frekvens eller ömsesidighet utan även genom sammanhang, maktposition och konsekvenser för den utsatta.

3.1.2. Digitaliseringens betydelse för våldets uttryck

Digitaliseringen har skapat nya förutsättningar för hur kontroll och övervakning kan utövas i partnerrelationer. Forskning visar att digitala verktyg och plattformar används för att följa partnerns aktiviteter, ställa krav på omedelbar respons, reglera sociala kontakter samt sprida integritetskränkande innehåll (Stonard et al., 2014, s. 393, 407–410). Studien konstaterar att

digitala påtryckningar inte ersätter utan samexisterar med traditionella former av fysiskt och psykiskt våld. Digitala uttryck kan därmed förstås som en förlängning av redan etablerade könsrelaterade mönster. Barter et al. (2017) framhåller att digital kontroll upplevs som särskilt påträngande, eftersom den omstrukturerar villkoren för både närvaro och tillgänglighet. Genom de digitala verktygen och den ständiga uppkopplingen kan kontroll utövas oberoende av plats, vilket förstärker upplevelsen av övervakning och begränsat handlingsutrymme (s. 379–381). Studien visar att kontrollerande digitala handlingar kan i vissa ungdomskulturella kontexter normaliseras genom att framställas som omsorg eller intresse (s. 380). Detta understryker behovet av att analysera och förstå digital kontroll i sitt sociala och kulturella sammanhang, snarare än som enbart enskilda digitala handlingar.

Samtidigt används olika begrepp i forskningen för att beskriva dessa handlingar, exempelvis digital violence, digital dating abuse och technology-facilitated abuse. Begreppen överlappar delvis varandra men betonar olika aspekter av fenomenet, så som våldets digitala uttrycksform, dess koppling till dejting relationer eller teknikens roll som möjliggörande verktyg. Denna variation påverkar hur digital kontroll definieras och avgränsas i forskningen. Vissa studier behandlar digital kontroll som en del av psykiskt våld, medan andra lyfter fram det som en särskild kategori av våldsutövning. Därmed blir det också svårare att jämföra resultatet mellan studier och att skapa en sammanhållen förståelse av fenomenet.

3.1.3. Kön, makt och våldets dynamik

Forskning visar att våldsutövning rapporteras av både tjejer och killar, men att det finns skillnader i våldets uttryck, allvar och konsekvenser. Tjejers våldsamma uttryck rapporteras oftare som emotionella, medan killars våld i större utsträckning innefattar fysiska och sexuella handlingar med större risk för skada (Korkmaz et al., 2020, s. 8–9). Konsekvenserna av våldet är generellt mer omfattande för tjejer, särskilt vad gäller fysiska skador, rädsla och psykisk påverkan (s. 9–10). Detta pekar på att liknande rapporteringsnivåer inte nödvändigtvis innebär likvärdig utsatthet, utan kan dölja betydande skillnader i våldets allvar och konsekvenser. Enligt Vera-Gray et al. (2021, s. 7–9) bör sexuellt våld i digital kultur förstås mot bakgrund av normativa mönster där dominans och kontroll framstår som accepterade inslag i relationen och sexualiteten. Även om studien fokuserar på pornografi bidrar den till att förståelsen av hur normer om både sexualitet och makt kan få en central betydelse i ungas partnerrelationer.

Tidigare forskning ger dock inte en helt entydig bild av kön och våld. Och ena sidan lyfts könade maktordningar fram som centrala för att förstå hur kontroll legitimeras och utövas, särskilt när våldet får mer allvarliga konsekvenser för tjejer. Å andra sidan visar vissa studier att både tjejer och killar kan utöva och utsättas för kontrollerande handlingar. Detta innebär att kön behöver förstås både som en strukturell ordning och som något som tar sig olika uttryck i specifika relationella och digitala sammanhang. För denna studie är detta viktigt eftersom

begreppen makt och kontroll inte enbart handlar om vem som utövar våld, utan också om hur våldet förstås, legitimeras och får konsekvenser.

3.1.4. Riskfaktorer och komplexitet

Våld i ungas partnerrelationer framstår i forskningen som ett komplext och flerdimensionellt fenomen utan en samlad och tydlig förklaringsram. Korkmaz et al. (2020) menar därför att våldet bör förstås som ett komplext samspel mellan flera faktorer. Identifierade riskfaktorer inom området återfinns på både individuella och relationella och sociala nivåer. Individuella faktorer såsom psykisk ohälsa, impulsivitet och tidigare våldserfarenheter har identifierats som riskfaktorer för våldsutövning (s. 11–13). Relationella faktorer såsom hög konfliktnivå, bristande kommunikation och svartsjuka har också identifierats som betydelsefulla i utvecklingen av våld (Stonard et al., 2014, s. 403–406).

Enligt Korkmaz och Øverlien (2019) formas våld i ungas partnerrelationer av livsvillkor som föräldraberöende, skolmiljö och kamratrelationer. Dessa strukturella faktorer påverkar såväl våldets uppkomst som möjligheterna till att hantera det. Detta innebär att ungdomars relationsdynamik inte kan förstås oberoende av deras sociala kontext. Korkmaz och Øverlien (2019, s. 4–6) argumenterar därför för att förebyggande insatser och interventioner behöver utformas med hänsyn till ungdomarnas särskilda kontext. Samtidigt visar forskningen att rollerna som utsatt och utövare ofta överlappar varandra och kan vara flytande, vilket komplicerar binära kategoriseringar (Korkmaz et al., 2020, s. 7–10). Detta är också relevant i relation till begreppet coercive control, eftersom återkommande kontroll handlingar inte alltid framträder som tydligt avgränsade våldshändelser utan kan växa fram gradvis i samspelet mellan individuella, relationella och sociala faktorer. Forskningen pekar därmed på digital kontroll inte bör förstås som ett isolerat tekniskt fenomen, utan som en del av ett bredare sammanhang där makt, normer och relationsdynamik samverkar.

3.1.5. Forskningens relevans för studien

Genomgången av tidigare forskning visar att våld i ungas partnerrelationer i hög grad tar sig uttryck i psykiskt våld och kontrollerande beteenden, samtidigt som förståelsen av dessa uttryck i ungdomskontexten är begränsad (Korkmaz et al., 2020, s. 2). Den begreppsliga och metodologiska variationen i fältet motiverar en systematisk kartläggning av hur digital kontroll definieras och analyseras i befintliga studier (Stonard et al., 2014, s. 410). Tidigare forskning understryker att digitala uttryck för våld inte kan isoleras från andra våldsformer, utan snarare framträder som en del av bredare mönster av kontroll där online och offline samverkar. Samtidigt är kunskapen om ungas egna erfarenheter och tolkningar av dessa processer fortfarande begränsad, och forskning som analyserar sambandet mellan digitala och icke-digitala former av våld är relativt ny (Barter et al., 2017, s. 2). Mot denna bakgrund blir det relevant att systematiskt kartlägga hur digital kontroll beskrivs och förstås av unga själva,

vilka återkommande mönster som identifieras i deras erfarenheter, samt hur konsekvenserna framställs i befintlig forskning (Korkmaz & Øverlien, 2019, s. 2). Digital kontroll framträder i forskningen som svår att avgränsa, eftersom gränsen mellan omsorg och kontroll kan bli otydlig när kontrollerande handlingar integreras i ungas digitala kommunikationsformer (Barter et al., 2017, s. 21). Detta aktualiserar behovet av att analysera hur övervakning och kontrollerande beteenden i digitala miljöer tolkas och avgränsas i forskningen, samt hur unga själva uppfattar dessa handlingar (s. 21). Sammantaget visar tidigare forskning att den digitala dimensionen av våld i ungas relationer utgör ett växande forskningsområde, samtidigt som metodologiska och begreppsliga utmaningar kvarstår, särskilt vad gäller definitioner, avgränsningar och jämförbarhet mellan studier (Stonard et al., 2014, s. 410; Barter et al., 2017, s. 2). Samtidigt visar genomgången att forskningen rymmer flera spänningar: mellan ömsesidighet och maktasymmetri, mellan digital kontroll som särskild vårdform och som en del av psykiskt våld, samt mellan individuella förklaringar och strukturella förståelser av våldet. I relation till frågeställningarna innebär detta att en systematisk kartläggning kan bidra till en mer sammanhållen översikt av vilka former av digital kontroll som studeras, hur ungas upplevelser och konsekvenser beskrivs samt vilka begreppsdefinitioner och metodologiska ansatser som dominerar inom fältet. Detta är också centralt för studiens problemformulering, eftersom en tydligare begreppslig förankring behövs för att förstå hur digital kontroll synliggörs, normaliseras och särskilt från andra former av våld i unga partnerrelationer.

4. Teorier

De valda teorierna för denna studie är feministisk teori och teorin om coercive control och är relevanta i relation till studiens syfte och frågeställningar, då de möjliggör en förståelse av digitalt våld som en del av strukturer av makt och kontroll. Teorierna används inte enbart som övergripande perspektiv utan även som analytiska verktyg för att tolka hur kontroll utövas, normaliseras och får konsekvenser i ungas partnerrelationer. Den feministiska teorin bidrar med ett strukturellt perspektiv där digital kontroll kan förstås i relation till könsmaktsordning och normaliseringsprocesser i nära relationer. Teorin om coercive control omfattar ett mer analytiskt ramverk för att kunna identifiera och tolka olika mönster av kontroll, såsom exempelvis övervakning och begränsningar samt hur detta över tid kan inskränka den utsattas autonomi. Tillsammans skapar teorierna förutsättningar för att analysera hur digitalt våld beskrivs, vilka kontrollmönster som framträder samt hur dessa kan förstås i relation till normalisering och konsekvenser i ungas partnerrelationer.

4.1. Feministisk teori

Albért et al. (2021, s. 25–26, 34) lyfter att många FN-dokument om våld mot kvinnor använder begreppet ”patriarkalt våld”, detta är våld som syftar till att upprätthålla föreställningar om kvinnors underordning och mäns överordning, en grundläggande orsak till

våldet som män utsätter kvinnor för är maktordningen som bygger på att könen tilldelas olika roller. Denna förståelse kan vidare förankras i klassisk feministisk teori där patriarkatet definieras som ett system av sociala strukturer och praktiker genom vilka man upprätthåller dominans över kvinnor (Walby, 1990, s. 20-21). Uttrycket av maktordningen varierar runt om i världen och kan påverkas av exempelvis landets lagstiftning, ekonomiska resurser och rätten till utbildning.

I en sammanfattning av Simone de Beauvoirs bok *Det andra könet* beskriver Westerlund (u.å.) hur feminismens mål är att frigöra kvinnan från objektivering. Westerlund (u.å.) lyfter ett uttryck av de Beauvoir (1995) "man föds inte till kvinna, man blir det", vilket innebär att kvinnan föds med ett kvinnokön men att hennes genus formas av kulturella omständigheter. Enligt Westerlund (u.å.) bestämmer samhället hur kvinnan ska vara samt att hennes position påverkas av samhällets ekonomiska strukturer. Kvinnans frigörelse innebär ett självständigt arbete, men kan enligt Westerlund (u.å.) missgynna kollektivet och framtiden, då kvinnans arbete som hemmafru hämmar självständighet och makt. I stället blir kvinnan beroende av sin familj och får på så vis sitt egenvärde genom dom, vilket förstärker kvinnors underordning i patriarkala strukturer (Westerlund, u.å.). Vidare menar Westerlund (u.å.) att när kvinnor hålls utanför samhället förlorar samhället deras medborgerliga nytta, samtidigt som kvinna berövas möjligheten till kommunikation, gemenskap och solidaritet eftersom hon isoleras och förväntas ägna all sin tid åt familjen. Simone De Beauvoir utövade en slags existentialistisk feminism med fokus på frihet och val med idén om att kön formas av samhället och att det kvinnliga könet begränsas av normer och maktstrukturer. Hennes perspektiv på feminismen är därav relevant för studien syfte och frågeställningar utifrån hennes syn på hur kön skapas av samhället runt om kring oss samt hur kön påverkar maktstrukturerna i samhället.

En viktig grund för feministisk teori är förståelsen av att vårt samhälle präglas av könsmaktsordningen där mannen och det som anses vara manligt är hierarkiskt över kvinnan och det kvinnliga. Män och kvinnor konstrueras olika samt ges olika värden, manligheten ges högre värde, mer trovärdighet och större befogenhet än det som definierats som kvinnligt, kvinnan konstrueras i jämförelse med mannen än som en generell människa (Matsson, 2022). Det vi definierar som manligt eller kvinnligt och hur vi konstruerar detta grundar sig bland annat i hur och vad vi förväntar oss av flickors och pojkars beteenden samt hur vi värderar dessa olika (s. 417). Historiskt är kvinnor den första och främsta gruppen som lever under förtryck och patriarkatet är den största anledningen till social orättvisa (Gottzén, 2013, s. 15–16). Enligt författaren ser radikalfeminister manlig makt och privilegium, med andra ord patriarkatet som orsaken till bland annat alla former av ojämlikhet och den yttersta förklaringen till mäns våld, mäns kontroll av kvinnor och kvinnans sexualitet genom våld har ansetts vara avgörande för att upprätthålla patriarkatet, ett exempel på detta är västerländska föreställningar om intima relationer som präglat synen på vad romantisk kärlek är. Gottzén förklarar att våldet sätts i ett kulturellt och samhälleligt sammanhang som även relateras till

föreställningar om manligheten, där mannens våld kopplas till en strävan att behålla kontroll och bestämmanderätt. Gottzén lyfter även Pataceks (1988) förklaring om att våld används av män för att behålla kontroll över kvinnor när de själva upplever sin position hotad på grund av bland annat svartsjuka och äganderätt, där andra former av kontroll inte anses tillräckliga (s. 17).

Vidare lyfter Gottzén studier av Lundgren (1992, 2004), dessa studier ska visa hur våld och maskulinitet hänger samman, mannen skapar maskulinitet genom våldet samtidigt som han konstituerar sig som norm i relationen genom att kontrollera kvinnan och hennes beteende. Gottzén lyfter Lundgrens studie ifrån 2001 kopplat till en förklaring av normaliseringsprocessen och mannens strategier med våldet för att upprätthålla kontroll av kvinnan. Mannen vidtar kontroll när han psykiskt och fysiskt isolerar kvinnan från omvärlden genom att hindra henne ifrån att ha kontakt med familj och vänner, mannen kan även utföra kontroll av kvinnan genom att växla mellan att vara omvårdande och kärleksfull samt aggressiv och våldsam. Dessa strategier bidrar till att sudda ut kvinnans gränser för vad som uppfattas som accepterat och oacceptabelt i relationen, då våldet normaliseras och i vissa fall kan uppfattas som ett uttryck för kärlek (s. 19). Utifrån detta perspektiv blir mäns våld och kontroll inte enskilda handlingar utan en del av ett bredare system av sociala relationer där makt utövas och reproduceras (Walby, 1990, s. 20-21). Detta innebär att digital kontroll i denna studie inte enbart förstås som individuella beteenden utan som uttryck för strukturella maktförhållanden som tar sig nya former genom digitala teknologier. Den feministiska teorin används därmed analytiskt för att synliggöra hur normer, kön och makt samverkar i rekonstruktionen och normaliseringen av kontroll i ungas partnerrelationer.

4.2. Coercive control

Coercive control som teori är utvecklad av Evan Stark (2009, s. 1514) och definieras som ett ständigt pågående mönster av dominans och kontroll. Coercive control innefattar fyra huvudsakliga strategier: att skada och skrämja (coercion) och övervaka och isolera (control). Teorin utvecklades med syftet att synliggöra en form av partnervåld som tar sig uttryck i ett sammanhängande mönster av dominans och begränsning (Stark, 2023, s. 248–249). Stark framhåller att en traditionell våldsdefinition, med fokus på enskilda incidenter, riskerar att dölja den struktur av makt och kontroll som binder samman flera handlingar till ett system av underordning. Detta illustrerades genom metaforen om en ”bur”, där varje handling utgör en stång som tillsammans begränsar den utsattas frihet. I sin teori särskiljer Stark begreppen coercion och control. Med coercion avses användning av hot eller våld för att framkalla en omedelbar reaktion, medan control syftar på strukturella begränsningar som successivt inskränker den utsattas autonomi genom reglering av ekonomiska resurser, sociala relationer och självständiga beslut. I samspelet mellan coercion och control etableras det Stark beskriver som “unreciprocated authority”, en ensidig auktoritet som skapar dominans i relationen (s.

284). Som en central konsekvens identifierar Stark “structural entrapment”, ett tillstånd där den utsatta binds till relationens vardagliga struktur snarare än enskilda incidenter (s. 284–285). Övervakning, mikroreglering, isolering samt begränsningar i sociala och ekonomiska resurser utgör centrala kontrollstrategier. I denna studie operationaliseras coercive control genom att särskilt analysera hur digitala handlingar såsom övervakning av sociala medier, krav på ständig tillgänglighet, kontroll av kommunikation samt begränsning av sociala kontakter beskrivs i forskningen. Dessa handlingar tolkas som uttryck för kontrollstrategier som, i linje med teorin, successivt kan inskränka den utsattas handlingsutrymme och autonomi. På så sätt används teorin analytiskt för att identifiera och strukturera återkommande mönster av digital kontroll i de inkluderade studierna.

5. Metod

5.1.1. Studiens design

Denna studie genomfördes som en scoping review med syfte att kartlägga och sammanställa forskning om digital kontroll i unga partnerrelationer. Val av metod motiveras av behovet av en bred och strukturerad överblick över forskningsfältet. En scoping review är särskilt lämplig för att identifiera centrala kunskapsluckor, tematiska mönster och centrala begrepp. Metoden möjliggör inkludering av studier med olika metodologiska ansatser, vilket är relevant i ett forskningsfält som är fragmenterat och under utveckling.

5.1.2. Inklusions- och exklusionskriterier

Inklusions- och exklusionskriterierna omfattar deltagarnas ålder, studiernas fokus, publiceringsår och publikationstyp. I en scoping review är det centralt med tydligt definierade kriterier för att säkerställa transparent och reproducerbart urval som är förankrat i studiens syfte och frågeställningar (Mak & Thomas, 2022, s.565). Studien avgränsades till unga och unga vuxna i åldern 16-29år, då gruppen både uppvisar högre utsatthet för våld i partnerrelationer och en omfattande digital närvaro där sociala medier kan möjliggöra kontroll och övervakning. Eftersom flera identifierade studier omfattade bredare eller delvis överlappande åldersspann tillämpades denna avgränsning som ett analytiskt inklusionskriterium vid urvalsgranskningen. Ålder användes inte som sökterm i datasökningen utan bedömdes utifrån studiernas rapporterade urval. Studier inkluderades om den rapporterade medelåldern låg inom intervallet 16–29 år. I det fall medelålder saknades kunde studier inkluderades samt om populationen uttryckligen beskrevs som ungdomar, unga vuxna eller ”emerging adulthood”, under förutsättning att urvalet huvudsakligen bedömdes ligga inom urvalet 16-19år. För studier som omfattade bredare åldersspann gjordes en särskild bedömning av om resultaten var relevanta för den definierade populationen. Studier exkluderades när urvalet huvudsakligen bestod av vuxna utanför intervallet 16 till 29 år och resultaten inte kunde ålderssepareras. Denna avgränsning syftade till att säkerställa att de

inkluderade studierna i huvudsak speglade erfarenheter från den population som studien avser att analysera.

Endast studier publicerade mellan 2015–2026 inkluderades, tidsbegränsningen motiveras av den snabba digitala utvecklingen som präglat den perioden, där smarta telefoner, sociala medier och funktioner som platsdelning etablerats som en integrerad del av vardagen (SOU 2016:85). Valet av att endast inkludera kvalitativa artiklar grundas i studiens syfte att fokusera på ungdomars och unga vuxnas egna upplevelser av digitalt våld i form av kontroll, vilka konsekvenser våldet kan få samt hur normaliseringen av detta våld kan se ut.

Utöver avgränsningar av ålder och publiceringsår omfattar inklusionskriterierna även studiernas tematiska fokus samt vetenskapliga kvalitet. Endast studier där digitalt våld i partnerrelationer utgör ett centralt fokus inkluderades. Detta omfattar studier om kontroll, övervakning och trakasserier som utövas genom digital teknik i en pågående eller tidigare partnerrelation. Studier om digitala riskbeteenden i form av mobbning exkluderades. För att säkerställa vetenskaplig kvalitet inkluderades enbart peer-review-granskade artiklar. Detta kriterium syftar till att stärka översiktens tillförlitlighet genom att säkerställa att det inkluderade materialet har genomgått vetenskaplig granskning. Övriga publikationstyper som rapporter och debattartiklar exkluderas.

Tabell 1*Inklusions- och exklusionskriterier*

Kategori	Inklusionskriterier	Exklusionskriterier
Målgrupp	Studiernas deltagare ska vara 16-29 år gamla.	Deltagare utanför åldersspannet
Begrepp	Primär kvalitativ forskning: studiedata utgörs av deltagarnas egna erfarenheter av utsatthet för digitalt våld i form av kontroll.	Kvantitativ forskning, deltagare som inte upplevt digitalt våld i form av kontroll i romantiska partnerrelationer och dejting.
Kontext	Digitala miljöer, sociala medier, digitala meddelandefunktioner där digital kontroll kan utövas. Partnerrelationer bland unga och unga vuxna oavsett boendesituation. Hur kontrollen uttrycks i vardagen genom mobiltelefoner, sociala medier och andra digitala medier.	Studier som fokuserar på miljöer som inte är relevanta för unga vuxnas digitala vardag, studier där data som berör andra relationer än romantiska partnerrelationer eller dejting.
Avgränsningar	Tidskriftsartiklar som är peer-reviewed som är publicerade mellan 2015–2026. Språk: Engelska och svenska	Kvantitativa studier, mixed method-studier, studier som inte är artiklar eller peer-reviewed.

Not. Tabellen visar de kriterier som användes för att inkludera respektive exkludera studier i litteraturöversikten.

5.1.3. Sökstrategi och databaser

Potentiella söktermer genererades initialt med hjälp av ramverket Population, Concept och Context, för att koppla litteratursökningen till studiens forskningsfrågor (se tabell 2). En sökstrategi utvecklades i samarbete med bibliotekarie på Högskolan Dalarna, efter detta möte preciseras kompletta söksträngar genom en kombination av fria sökord, MeSH-termer samt booleska operatörer som AND och OR. Litteratursökningen omfattade 11 olika sökningar relevanta för socialt arbete (Social Science Database, Scandinavian University Press, Social Science Premium Collection, Sociological Abstracts, Social services Abstracts, Criminology Collection, Applied Social Sciences Index & Abstracts, International Bibliography of the Social Sciences) och genomfördes under två dagar (27–28 januari 2026) med två olika

söksträngar. Söksträng 1 användes i alla databaser medan söksträng 2 användes i databaserna: Social Science Database, Scandinavian University Press och Social Science Premium Collection. Efter genomförda databassökningar granskades träffarna först utifrån titel och abstrakt. Därefter lästes de studier som bedömdes som potentiellt relevanta i fulltext och prövades mot studiens inklusions- och exklusionskriterier. Denna stegvisa process användas för att öka transparensen i hur det slutgiltiga urvalet växte fram.

Databaser:

Social Science Database
Scandinavian University Press
Social Science Premium Collection
Sociological Abstracts
Social Services Abstracts
Criminology Collection
Applied Social Sciences Index & Abstracts
International Bibliography of the Social Science

Söksträng 1:

("Digital Violence" OR "Digital Abuse" OR "Technology-facilitated abuse" OR "Online Abuse" OR "Cyber Abuse") AND ("Teenagers" OR "Late adolescents" OR "Emerging adults" OR "Early adults" OR "Adolescents" OR "Youth" OR "Young Adults") AND ("Relationship" OR "Dating" OR "Online dating" "Romantic relationship")

Antal träffar per databas med användning av söksträng 1:

Social Science Database: (N=17)
Scandinavian University Press: (N= 1)
Social Science Premium Collection: (N= 24)
Sociological Abstracts: (N= 13)
Social services Abstracts: (N=15)
Criminology Collection: (N=12)
Applied Social Sciences Index: (N=5)
International Bibliography of the Social Science: (N=6)

Söksträng 2:

("digital violence" OR "digital abuse" OR "technology-facilitated abuse" OR "online abuse" OR "cyber abuse" OR "online harassment" OR "cyberstalking" OR "digital coercive control" OR "intimate partner violence") AND
("teenagers" OR "adolescents" OR "late adolescents" OR "emerging adults" OR "young adults" OR "youth" OR "college students" OR "university students") AND

("relationship" OR "dating" OR "online dating" OR "romantic relationship" OR "intimate relationship" OR "partner relationship") AND ("social media" OR "mobile apps" OR "messaging apps" OR "technology")

Antal träffar per databas med användning av söksträng 2:

Social Science Database: (N=59)

Scandinavian University Press: (N=17)

Social Science Premium Collection: (N=130)

Tabell 2

Söktermer i litteratursökningen

Population	Koncept	Kontext
<i>Fria söktermer</i>		
Teenagers*; adolescents*; youth*; young adults*; emerging adults*; late adolescents*; early adults*	Digital violence*; digital abuse*; technology-facilitated abuse*; cyber abuse*; cyberstalking*; digital coercive control*; intimate partner violence*	Digital environment*; Online environment*; social media*; Online platforms*; messaging apps*; mobile apps*; dating apps*
<i>MeSH-termer</i>		
Adolescent; young adult	Intimate partner violence*; cyberbullying*	Digital platforms*; mobile applications*; Online environment*;

Not. Tabellen visar de fria söktermer och MeSH-termer som användes i litteratursökningen.

5.1.4. Relevans- och kvalitetsgranskning

För att granska de kvalitativa studiernas kvalitet användes Critical Appraisal Skills Programme (CASP). Kvalitativ forskning enligt CASP är forskning som omfattar metoder som etnografi, fenomenologi, grounded theory och narrativ forskning. Denna studie är en scoping review med tematisk analys, då studien är kvalitativ valdes CASP- checklista för att bedöma artiklarnas kvalitet. Checklistan bidrar till att säkerställa att forskning av hög kvalitet används (se bilaga 2). Totalt granskades 30 stycken artiklar som bedömdes som relevanta för studiens syfte. Det artiklar som inte öppnade god vetenskaplig kvalitet och som var irrelevant i relation till studiens syfte exkluderades. CASP-granskningen av artiklarna genomfördes separat för att sedan jämföras och diskuteras, efter detta kvarstod tolv artiklar, denna process genomfördes för att öka studiens pålitlighet.

5.1.5. Dataextraktion

Efter genomförd relevans-och kvalitetsgranskning genomfördes en systematisk dataextraktion från de tolv inkluderade studierna, denna extraktion utformades med hänsyn till studiens syfte och frågeställningar. Fokuset låg således på hur digitalt våld i form av kontroll i unga partnerrelationer beskrivs i forskningen, vilka mönster av digital kontroll som framträder i deltagarnas erfarenheter samt hur normaliseringsprocesser och konsekvenser uttrycks. För varje inkluderad studie extraherades uppgifter om författare, publiceringsår, land, deltagarnas åldersgrupp, studiedesign och metod, digital kontext samt studiens huvudsakliga resultat. Dessa uppgifter sammanställdes och presenteras i en artikelöversikt (Tabell 4) för att skapa en tydlig och strukturerad bild över det inkluderade materialet. I extraktionen identifierades särskilt beskrivningar av digital kontroll, exempelvis övervakning, krav på tillgänglighet, kontroll av kommunikation och digital förföljelse, samt deltagarnas upplevelser av dessa handlingar i relationerna. Då forskningsfältet präglas av olika begrepps användning, exempelvis digital violence, digital dating abuse och technology-facilitated abuse, fokuserade extraktionen på studiernas faktiska resultat och beskrivna erfarenheter snarare än enbart på begrepps användningen. Detta bidrog till en mer analytisk sammanställning av forskningen och minskade risken att relevanta uttryck för digital kontroll förbisågs (Bryman, 2018, s. 467).

5.1.6. Syntetiseringsmetod

I denna studie användes en tematisk analys med en explorativ ansats för att analysera resultaten från de inkluderade kvalitativa artiklarna. Analysarbetet genomfördes stegvis och inspirerades av rekommendationer för shopping reviews där resultatdelen bör omfatta både en deskriptiv sammanställning av inkluderade studier och en kvalitativ tematisk analys av de extraherade materialet (Levac et al., 2010).

I ett första steg lästes den extraherade datan från samtliga tolv artiklar igenom upprepade gånger för att skapa en helhetsförståelse av materialet. I ett andra steg markerades textavsnitt som beskrev konkreta uttryck för digital kontroll, deltagarnas upplevelser av dessa handlingar samt beskrivningar av konsekvenser och normalisering. I ett tredje steg sorterades dessa återkommande mönster i preliminära kategorier. Med återkommande mönster avses här fenomen som framträdde i flera studier, exempelvis övervakning av mobiltelefoner och sociala medier, krav på ständig tillgänglighet, kontroll av kommunikation, digital förföljelse, normalisering av kontrollbeteendet samt emotionella och sociala konsekvenser för den utsatta parten. I ett fjärde steg jämfördes kategorierna mellan studierna för att identifiera likheter, skillnader och eventuella överlappningar. I ett femte steg sammanfördes kategorierna till tre övergripande teman som bedömdes bäst besvara studiens syfte och frågeställningar. Slutligen sammanställdes resultaten i löpande text av varje tema beskrevs utifrån de mönster som identifierades i materialet. För att göra analysprocessen tydlig och transparent sammanställdes

det analytiska stegen i tabell 3 nedan. Tabellen visar också vilka typer av mönster som identifierades i materialet och hur dessa låg till grund för tematisering.

Tabell 3

Översikt av syntetiseringsprocessen

Steg i analysen	Vad som gjordes	Vad som identifierades i materialet
Upprepad genomläsning	Den extraherade datan från de tolv studierna lästes flera gånger för att skapa en helhetsförståelse.	Övergripande återkommande beskrivningar av digital kontroll i unga partnerrelationer.
Markering av meningsbärande innehåll	Textavsnitt som beskrev handlingar, upplevelser, konsekvenser och normalisering markerades.	Övervakning, kontroll av kommunikation, krav på tillgänglighet, digital förföljelse och trakasserier.
Preliminär kategorisering	Liknande beskrivningar sorterades i arbetskategorier.	Olika uttryck för kontroll, hur kontrollen tolkades av de utsatta samt vilka följer den fick.
Jämförelse mellan studier	Kategorierna jämfördes mellan artiklarna för att se vad som återkom, skilde sig åt eller överlappade.	Likheter och skillnader i hur digital kontroll uttrycks, upplevs och normaliseras.
Temabildning	Närliggande kategorier sammanfördes till tre övergripande teman.	Teman kopplade till uttryck för digital kontroll, normaliseringsprocesser och konsekvenser.
Sammanställning i resultattext	Temana låg till grund för resultatredovisningen i löpande text.	En strukturerad och explorativ syntes av de utsattas erfarenheter.

Not. Tabellen visar hur den extraherade datan bearbetades från enskilda resultatbeskrivningar till övergripande teman.

5.1.7. Etiska överväganden

Studien bygger uteslutande på tidigare publicerad forskning och omfattar därför varken egen datainsamling eller direkt kontakt med deltagare. Etiska övervägande rör därför inte

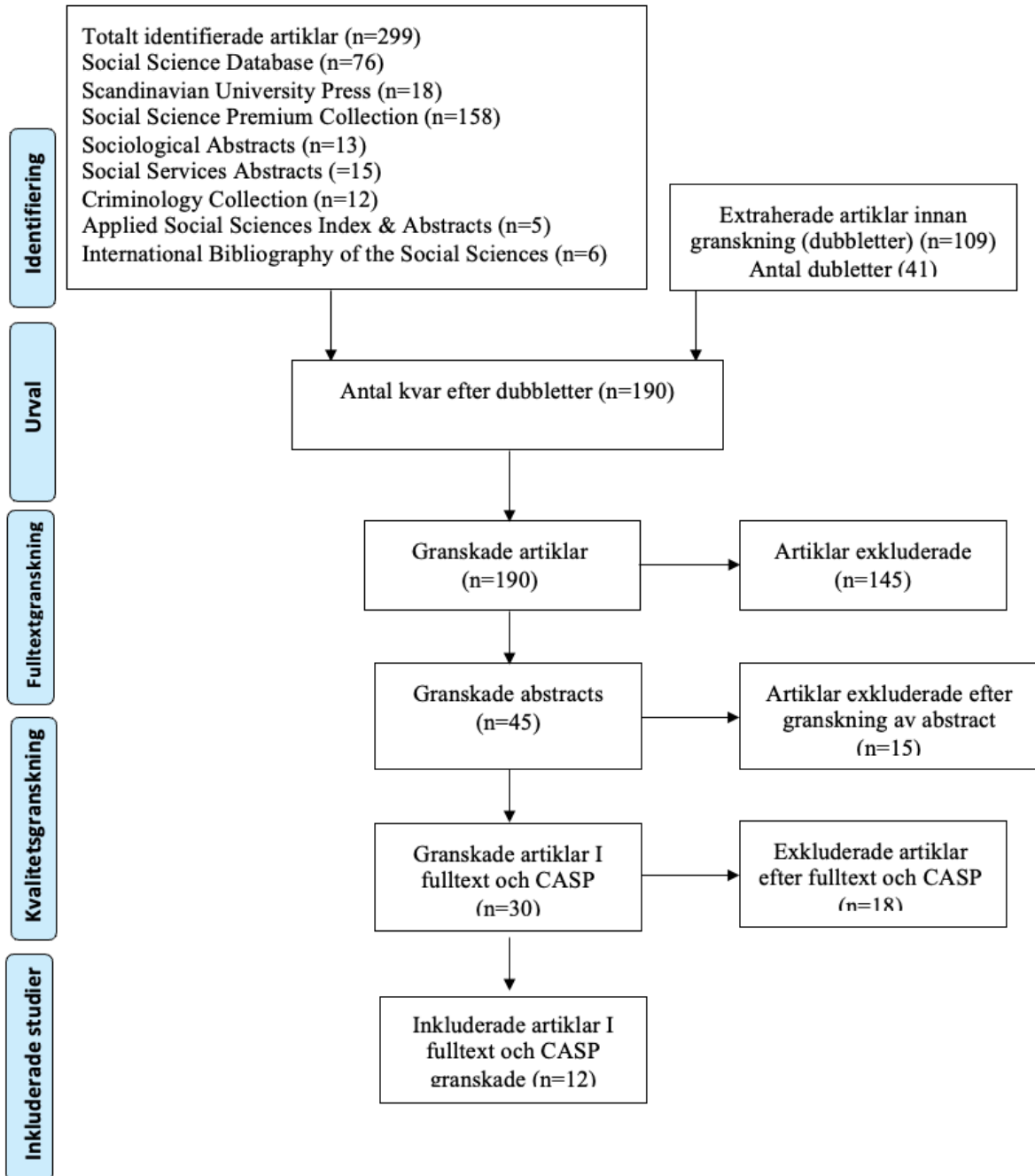
forskningsetik i form av hantering av forskningspersoner, utan forskningsetik i form av redlighet, korrekt återgivning av tidigare forskning och ett ansvarsfullt förhållningssätt i analys och presentation av resultat (ALLEA, 2023, s.4) I denna scoping review har särskild vikt lagts vid sökning, urval, granskning, dataextraktion samt syntetisering, detta har genomförts på ett så transparent och systematiskt sätt som möjligt, för att minska risken för selektivt urval, feltolkningar och snedvriden återgivning av tidigare forskning. Ett risk i litteratur baserade studier är att enskilda resultat lyfts ur sitt sammanhang eller gäster tyngden vad det ursprungliga materialet medger. För att hantera detta har de inkluderade studierna lästs noggrant, jämförts med varandra och redovisas utifrån studiernas faktiska innehåll snarare än utifrån enskilda formuleringar eller förförståelser. Enligt Vetenskapsrådet (2017) ska forskning bedrivas med respekt för sanningsenlighet, noggrannhet och öppenhet, och tidigare forskning får inte förvrängas eller återges på ett missvisande sätt. Detta överensstämmer även med principerna om tillförlitlighet, ärlighet och ansvarighet som lyfts i den europeiska kodexen för forskningens integritet (ALLEA, 2023, s.4).

För att upprätthålla forskarens redlighet har själv hänvisningar använts konsekvent, urvalsprocessen redovisats, och analysen har genomförts med ambitionen att återge både likheter och skillnader i det inkluderade materialet. Eftersom det inkluderade studierna behandlar våldsutsatthet och digital kontroll i nära relationer, vilket är ett etiskt känsligt område, har särskild försiktighet iakttagits i hur resultaten tolkats och formulerats. Risken har här främst varit att utsattas erfarenheter förenklas, av-kontextualiseras eller återges på ett sätt som minskar komplexiteten i materialet. Detta har hanterats genom att resultaten sammanställts varsamt och med fokus på att bevara innebörden i det ursprungliga studiernas beskrivningar. Det är inkluderade studierna har även granskats utifrån om det redovisat etiska ställningstaganden, såsom etikgodkännande, informerat samtycke, anonymisering och skydd av känsliga uppgifter, vilket bidrar till att säkerställa att det analyserade materialet bygger på studier som följer god forskningssed (ALLEA, 2023, s.5). Sammantaget har studiens Etiska arbete främst handlat om att säkerställa vetenskaplig redlighet, transparens och ett ansvarsfullt återgivande av tidigare forskning. Det forskare Etiska ansvaret har därmed upprätthållits genom noggrann källhantering, tydlig dokumentation av analysprocessen och en försiktig tolkning av ett ämne som rör utsatthet i nära relationer.

6. Resultat

Figur 1

PRISMA-flödesschema över litteratursökning och urvalsprocess.

Tabell 4*Översikt över inkluderade studiers land, deltagare, design, digital kontext och centrala resultat*

Studie	Land	Åldersgrupp	Design/metod	Digital kontext	Studiens resultat
Howard et al. (2019)	USA	15–18 år	Kvalitativ intervjustudie; semistrukturerade enskilda intervjuer	Plattformer: Facebook, MySpace, Twitter, Tumblr, Snapchat, Skype, IM, sms, e-post. Digitala funktioner: relationstatus, vägginlägg, chatt, “friending”, statusuppdateringar.	”Stalking/checking” beskrevs som informationsinhämtning som kan bli kontrollerande (s. 780, 786). Övervakning av partner, kontroll av sociala interaktioner, svartsjukebeteenden.
Cerejo et al. (2025)	Portugal	18–23 år	Kvalitativ studie; 10 fokusgrupper	Plattformer: Twitter, Instagram, Facebook, TikTok. Digitala funktioner: bilddelning, privata meddelanden, hot om spridning, online-interaktioner.	”Dating violence” i digital kontext inkluderar kontroll, manipulation, hot och digital övervakning (s. 8–9). Digital övervakning, kontrollbegränsning, hot om spridning, bildbaserat sexuellt våld.
Stonard et al. (2015)	Storbritannien (UK)	12–18 år	Kvalitativ fokusgruppsstudie	Plattformer: social networking sites (t.ex. Facebook), instant messenger, bild-/videochatt, mobiltelefon.	Technology-assisted adolescent dating violence and abuse (TAADVA) (s. 4–5).

Studie	Land	Åldersgrupp	Design/metod	Digital kontext	Studiens resultat
				Digitala funktioner: sms, lösenordsdelning, kontroll av meddelandehistorik, blockera/radera, online-status.	Övervakning, krav på lösenord, överdriven/ständig kontakt, kontrollerande kommunikation.
Weathers et al. (2019)	USA	18–24 år	Kvalitativ intervjustudie; semistrukturerade, djupintervjuer.	Plattformar: mobiltelefon, Facebook, internetkommunikation. Digitala funktioner: sms, kontoåtkomst, upprepade meddelanden, GPS-spårning.	Digital dating abuse (s. 327–328). Övervakning/kontroll, hot, förföljelse, upprepade meddelanden/krav på svar.
Víllora et al. (2025)	Spanien	18–25 år	Kvalitativ intervjustudie; individuella semistrukturerade intervjuer.	Plattformar: WhatsApp, Instagram, Twitter, SNS. Digitala funktioner: samtal/sms, övervakning av samtal/meddelanden, platsdelning/appar.	Digital kontroll framträder som övervakning, spårning och krav på insyn via teknik (s. 17). Kontroll av telefon och kommunikation, krav på omedelbart svar, platsdelning/spårning.
Storer et al. (2025)	USA	Ungdomar (youth): tonåringar och unga	Kvalitativ intervjustudie; tematiskt innehållsanalys av semistrukturerade	Plattformar: sociala medier, smartphone, internetbaserade plattformar.	Digital dating abuse (DDA) definieras som digital direkt aggression, digital

Studie	Land	Åldersgrupp	Design/metod	Digital kontext	Studiens resultat
		vuxna, under 25 år	nyckelinformantintervjuer	Digitala funktioner: digital övervakning, sms, delning av sexuella bilder, kontomonitorering.	övervakning och digitalt sexuellt våld (s. 1580). Digital övervakning, krav på ständig tillgänglighet, delning/hot kring sexuella bilder.
Emezue et al. (2021)	USA	15–17 år och 18–24 år	Kvalitativ deskriptiv studie; online fokusgrupper och telefonintervjuer.	Plattformer: smartphone-appar, sociala medier, internetbaserade resurser. Digitala funktioner: appar, sms, online-sökningar, sociala nätverkssajter.	Dating violence beskrevs som ett spektrum av kontrollerande och aggressiva beteenden. (s. 138).
Alsawalqa & Alrawashdeh (2022)	Jordanien	19–26 år	Kvalitativ explorativ deskriptiv studie; semistrukturerade intervjuer.	Plattformer: WhatsApp, Facebook, mobiltelefon. Digitala funktioner: publicering/delning av bilder/video/chattar, hot, digital övervakning.	Cyber dating abuse (CDA) beskrevs som kontroll och aggressiva beteenden som sker genom informations- och kommunikationsteknik (IKT). Elektronisk intrusivitet handlar om att övervaka partners aktiviteter och ta del av privat information (s. 588).

Studie	Land	Åldersgrupp	Design/metod	Digital kontext	Studiens resultat
Gümüş (2024)	Turkiet	18–55 år	Kvalitativ hermeneutisk och fenomenologisk intervjustudie; semistrukturerade djupintervjuer.	Plattformer: Hornet, Tinder, Wapa, OkCupid. Digitala funktioner: bilddelning, video-/bildinspelning, hot om spridning, platsdelning, WhatsApp-grupper.	Digital övervakning/intrång, hot, publicering/missbruk av privat material. ”Digital violence” inkluderar bl.a. sexual coercion, bildbaserat sexuellt våld, hot om exponering och ekonomisk exploatering (s.1329, 1332). Hot om spridning, tvång/sexuellt utnyttjande, ekonomisk press, utsatthet kopplad till dejtingappar.
Belotti et al. (2022)	Italien	14–16 år	Kvalitativ fokusgruppsstudie; 7 fokusgrupper.	Plattformer: Instagram, WhatsApp. Digitala funktioner: geolokalisering, “last access”, likes/kommentarer, lösenordsutbyte, sexting.	Digital dating abuse (DDA) omfattade bl.a. snooping, kontrollerande beteenden och ”sexting” under tvång (s. 30). Smygkontroll/snokande, kontrollerande beteenden, sexting som press/eskalering.

Studie	Land	Åldersgrupp	Design/metod	Digital kontext	Studiens resultat
Baker & Carreño (2016)	USA	14–19 år	Kvalitativ fokusgruppsstudie.	Plattformer: Facebook, Instagram, Tumblr, SNS Digitala funktioner: sms/samtal, lösenordsdelning, profilgranskning, platsövervakning via app.	Teknik kopplas till övervakning och kontrollerande beteenden inom ramen för CDC:s dating violence-begrepp (s. 309). Övervakning av telefon/kommunikation, isolering via kontroll, platsövervakning, krav på tillgång.
Øverlien (2020)	Sverige & Norge	17–23 år	Kvalitativ intervjustudie; Listening Guide-analys.	Plattformer: Facebook, Instagram, Snapchat, sociala medier. Digitala funktioner: telefonkontroll, radering av appar, offentlig grupp, publicering av bilder, kränkande inlägg.	Digitalt våld förstås som en form av psykiskt våld i IPV-ram (s. 112). Telefonkontroll, borttagning av appar/insynskrav, offentlig uthängning/hot i digitala miljöer.

Not. Tabellen visar en översikt över de studier som inkluderades i litteraturöversikten, inklusive studiernas land, deltagarnas åldersgrupp, forskningsdesign, digital kontext samt centrala resultat relaterade till digital kontroll och digitalt våld i ungas relationer

Tabell 5*Temor, subtemor och kodning i tematisk analys*

Tema	Subtema	Kodning
Kontroll, svartsjuka och digital makt i intima relationer	Verktyg/teknik Övervakning Stalking Kön	Sms/DM, sociala medier, online-status/“last seen”, platsdelning/GPS, lösenord/kontoåtkomst, bild- och videodelning. Krav på omedelbart svar, kontroll av aktivitet och interaktioner, granskning av meddelanden, krav på ständig tillgänglighet, kontroll av var och med vem. Upprepad kontakt trots avvisande, digital förföljelse, spårning av plats, kontakt efter uppbrott, hot kopplade till exponering. Kontroll kopplas till svartsjuka och krav på insyn (manliga deltagare), kontroll upplevs som oro och minskad handlingsfrihet

Tema	Subtema	Kodning
Gränsdragningens upplösning: mellan omtanke och kontroll	Omtanke Ursäkter Love bombing Vänners påverkan Kön	<p>(kvinnliga deltagare), internaliserad skuld (kvinnliga deltagare).</p> <p>2.1 “Checking” som omsorg, svartsjuka som kärlek, kontroll som trygghet.</p> <p>2.2 “Inte så farligt online”, “alla gör så”, skuldbeläggning av partner, tekniken får skulden.</p> <p>2.3 Intensiv kontakt, överdriven uppmärksamhet, snabb eskalering, övergång till kontroll.</p> <p>2.4 Kompisnormer legitimerar kontroll, gruppsyck kring beteende online, normalisering i vänkrets.</p> <p>2.5 Män legitimerar via svartsjuka, kvinnor normaliserar över tid.</p>

Tema	Subtema	Kodning
Digitalt våld och dess konsekvenser för handlingsutrymme och välbefinnande	Upplevelser Känslor Kön	3.1 Känsla av instängdhet, ständig bevakning, förlust av autonomi, social isolering. 3.2 Rädsla, ångest, skam, skuld, nedstämdhet. 3.3 Rädsla för exponering och sociala konsekvenser (kvinnliga deltagare), rationalisering av kontrollbeteenden (manliga deltagare).

Not. Tabellen presenterar de teman och subteman som identifierades i den tematiska analysen samt hur dessa kodades utifrån resultaten i de inkluderade studierna.

6.1.1. Kontroll, svartsjuka och digital makt i intima relationer

Ett centralt resultat i materialet är att digital teknik fungerar både som kommunikationsmedel och som ett redskap för kontroll i ungas partnerrelationer. I flera studier framkom hur olika digitala funktioner, såsom direktmeddelanden, online-status, platsdelning, kontoåtkomst och bilddelning användes för att möjliggöra kontinuerlig insyn i en partners vardag. Howard et al. (2019) gav exempel på hur sociala medier kan användas för att inhämta information om en partner och hålla denne ”In check,” (s. 780) det vill säga under uppsikt och ansvarig för beteenden som kunde tolkas som flirt eller otrohet. En deltagare i samma studie beskrev sig som ”...a stalker and proud of it.” (s.780), vilket visar hur kontroll kan normaliseras. Detta tyder på att kontrollbeteenden i vissa fall integreras i relationella normer och inte alltid uppfattas som problematiska. Författaren visade vidare i studien att ”checking” och ”stalking” (s. 780) användes för att bedöma relationens ”goodness of fit” (s. 780). Howard illustrerade hur bevakning av en partners lojalitet och sociala kontakter sker genom följande citat:

“ . . . if you like someone or are in a relationship with someone, you are on their Facebook page constantly. Like, you have to always check their Facebook to see if they are talking to people . . . ”(s. 785).

Howard et al. (2019) visade att sociala medier, som exempelvis plattformen Facebook användes för att inleda och upprätthålla relationen genom att kolla upp sin potentiella partner och hålla andra potentiella kärleksintressen borta från partnern genom publiceringar av offentliga relationsstatusar: “... So it’s like that way you’re telling the whole world “We’re connected, he’s my boyfriend, she’s my girlfriend . . .” (s. 781). I studien av Belotti et al. (2022) framträdde liknande mönster där digital kontroll knöts till specifika funktioner i sociala medier. Deltagarna beskrev hur deras partners kan begära bilder och lokalisering för att kontrollera “...who they are with...” och “...where they are...” (s. 41). Stonard et al. (2015, s. 10–11) beskrev på ett liknande sätt hur kontroll kan ske genom att läsa meddelanden kräva lösenord, kontrollera online-status eller försöka styra partnerns sociala kontakter. Även Villora et al. (2025) beskrev hur teknologi användes för att övervaka samtal, meddelanden och annan digital aktivitet. Baker och Carreño (2016) visade samtidigt hur tekniken kan användas för att begränsa sociala kontakter och därmed bidra till isolering inom relationen (Villora et al., 2025, s. 73–74, 77–78; Baker & Carreño, 2016, s. 309–310).

Flera studier påvisar hur partners aktivitet granskas genom att kontrollera svarstider, online-status, sociala interaktioner och digital närvaro. Denna övervakning bidrog till en förväntan om ständig tillgänglighet, där den utsatta personen förväntades vara nåbar och kunna redogöra för sina aktiviteter. I Stonard et al. (2015) framkom att denna kontakt upplevdes som svår att undvika, “...they’ll always find a way to get to you...” (s. 21). Vidare beskrev deltagarna i

den studien hur teknologin gör kontakten "...constant and inescapable..." (s. 21), detta innebär att digital teknik förändrar relationens villkor genom att suddar ut gränsen mellan privatliv och ständig tillgänglighet. Författarna lyfter att särskilt yngre kvinnliga deltagare kopplade detta till upplevelser av ångest, oro och ett tvångsmässigt kontrollbeteende. De uppgav att de ofta kontrollerade sina telefoner och undrade varför partnern var online men inte svarade (s. 25). Storer et al. (2025, s. 1580) definierar dessutom digital dating abuse som ett mönster bestående av digital direkt aggression, digital övervakning och digitalt sexuellt våld, där övervakningen utgör en central del av kontrollutövningen.

Resultatet visade också att digital kontroll i vissa fall kan utvecklas och övergå till digital förföljelse, särskilt i samband med uppbrott eller konflikter. När tillgången till telefonnummer, sociala medier och andra digitala kontaktvägar kvarstår blev det svårt att bryta kontakten helt, vilket leder till att det kan fortsätta även efter att relationen avslutats. Detta illustrerades i Stonard et al. (2015) där en deltagare säger följande: "...still had your number they could still continue to ring you..." (s.20), en annan deltagare tillägger att kontaktförsöken fortsatte "...stalk your Facebook." (s. 20). I studien av Villora et al. (2025, s.73–74) identifieras liknande mönster där platsdelning och övervakning av digital aktivitet användes för att följa partnern över tid. Samtidigt visade Cerejo et al. (2025) att mer subtila former av kontroll och psykiskt våld riskerar att förminskas och bortförklaras, en deltagare beskrev att många socialiseras in i föreställningen att "...if it's not a slap or a punch then it's not violence"..." (s. 9), vilket kan förklara varför digital kontroll inte alltid identifierades eller erkändes som våld.

Alsawalqa och Alrawashdeh (2022) utforskade i sin studie varför unga män i Jordanien utför CDA (cyber dating abuse) mot kvinnliga romantiska partners genom mobiltelefoner och sociala medier, till dessa avsågs applikationer som bland annat WhatsApp och Facebook. Författarna lyfte i sin studie att kvinnan var det könet som bär de allvarligaste konsekvenserna av inledandet av en utomäktenskaplig relation, då heder är mycket förekommande i Jordanien (s. 594–595). Vissa deltagare i studien uppgav att de medvetet skadade offret genom att publicerade eller skickade filmer, bilder, ljudinspelningar eller digitala konversationer till offrets familj, detta utfördes med en medvetenhet om de allvarliga konsekvenser som offret kan få utstå (s. 594–595). Våldet hjälpte förövaren att uppnå sina egna mål som att exempelvis pressa offer för att kunna betala av sina egna studieavgifter (s. 596). Utifrån materialet framträdde kön som en central faktor i hur kontroll tolkades och legitimerades. I studien av Alsawalqa och Alrawashdeh framkom det att manliga deltagare kopplar kontroll till svartsjuka, dominans och rätten till insyn i partnerns sociala relationer. Detta blev särskilt tydligt när en deltagare säger: "...I was very angry... I do not accept her friendship with them..." (s.596).

Alsawalqa och Alrawashdeh (2022) placerar detta i en bredare patriarkal struktur där aggression och kontroll knöts till föreställningar om att vara en "real man" (s.602), vilket innebär att cyber dating abuse förstås som socialt och könsförankrat snarare än enbart individuellt (s. 599–602). Denna studie påvisade utöver kön även kulturella skillnader i konsekvenser av utövandet av våld i form av digital utpressning. I studien av Øverlien (2020) framkom det hur digital kontroll kunde bli ett tydligt uttryck för maktutövning i relationen. I berättelsen om Magnus beskrev författaren hur partnern började kontrollera hans telefon, läste meddelanden och även krävde honom att anpassa sitt beteende online. Telefonen kom därmed att fungera som ett redskap för psykiskt våld och kontroll (s. 117–120). Vidare visade Gümüç (2024) att digitalt våld kunde ta olika former beroende på ålder, könsidentitet och social position. Studien visade att yngre deltagare och mer marginaliserade grupper ofta utsattes för flera former av våld samtidigt, där digitala plattformar kunde fungera som en ingång till sexuell exploatering, hot och annan form av utsatthet (s. 1329–1330). I studien av Stonard et al. (2015, s. 10) benämndes mobiltelefoner som huvudverktyget för kommunikation mellan ungdomarna. Ungdomarna benämnde olika frekvenser av kommunikation som hälsosam eller ohälsosam inom partnerrelationer, många ungdomar såg överdriven kommunikation med samtal varje timme som ohälsosam och såg dessa handlingar som en överdriven besatthet medan andra ungdomar även ansåg att daglig kontakt med en partner betraktades som ohälsosamt. Detta beskrevs av en deltagare:

" You can be like over obsessive like every minute hello hello hello hello hello hello and it just keeps on going on..." (s.11).

"... expressed that daily communication with a dating partner via ECT [Electronic communication technology] would be too much and therefore considered this as rather unhealthy..." (s. 10).

Andra ungdomar ansåg att ens partner även kunde avsluta relationen om kommunikationen inte var dagligen, då det kunde skapa en oro hos ena partnern. Detta illustrerades av en deltagare i studien av Stonard et al. (2015):

"But my sister, the boyfriend she has just broke up with, he wouldn't text her everyday like, they were at different Uni's [Universities] and she got really like worried and but they broke up because he didn't think about her enough so I think it needs to be like, you need to talk to them often enough but not all the time because you get obsessive..." (s.11).

Funktioner som möjliggjorde kontroll fanns på plattformen Facebook där ungdomar i studien av Stonard et al. (2015, s. 13) förklarade att de kan se om och när partnern hade läst eller mottagit ens meddelande. Detta orsakade spekulationer om varför partnern inte hade svarat.

Forskarna lyfte även i sin studie att ungdomarna har medvetenhet om och erfarenheter av kontrollerande och övervakande beteenden genom elektronisk kommunikationsteknik samt att dessa beteenden hade kopplats till bristande tillit till sin partner, detta uppdagades genom ungdomars egna berättelser där ungdomar medvetet kunde gå igenom partners meddelanden på mobiltelefonen eller på Facebook för att se vilka hen hade pratat med (s.14–15). Stonard et al. (2015) illustrerade detta genom en deltagares egen beskrivning:

” Facebook is quite good for that because like when it’s like a chat on there it has a little green dot and that means that they are online so like yeah so like...” (s.13).

“You can see they’ve read it. Yeah, so like if you text somebody and then they don’t text back you can see...” (s.13).

“Yes, when they like take their phone and then go through and read all their messages to make sure they are not going out with somebody else...” (s.14).

I studien av Weathers et al. (2019, s. 332-335) beskrev kvinnor uppreparade hur funktioner för att utöva kontroll skedde genom plattformen Facebook, en kvinna uppgav exempelvis hur hon var tvungen att visa sina skickade meddelanden till andra för sin pojkvän, en annan kvinna uppgav hur hon var tvungen att radera skickade meddelanden innan hon träffade sin pojkvän medan en kvinna i studien kände behovet av att sätta lås på sin telefon och radera meddelanden som hon trodde kunde göra pojkvännen upprörd, då pojkvännen tidigare öppnat hennes telefon och läst hennes meddelanden.

Víllora et al. (2025, s.75) lyfte i sin studie att deltagarna förstod våld i dejtingrelationer som en relation som kännetecknas av kontroll och manipulation av partnern. De beskrev denna kontroll som att behöva veta vad den andra gör konstant, dominans, känslomässig manipulation samt försök till att kontrollera utseendet och kläder.

Tekniken beskrevs som en bidragande faktor till våld i dejtingrelationer. Deltagare i studien av Víllora et al. (s. 80) framhöll att mobiltelefoner, sociala medier och meddelandetjänster som WhatsApp möjliggjorde våld, särskilt genom kontroll och övervakning av partnern, exempelvis genom krav på att visa meddelanden eller genom att följa partners aktiviteter på plattformar som Instagram. Appar med platsinformation ansågs vara oroande för deltagarna då detta gav förövaren möjlighet att öka kontrollen över dem, manliga deltagare nämnde även att meddelanden och samtal användes för frekvent kontakt och att uteblivande svar kunde leda till ilska hos partnern (s. 80). I studien av Storer et al. (2025) lyfte professionella sina erfarenheter av arbetet med unga som upplever digitalt våld i sin relation. Det som de professionella ofta såg i sitt arbete är hur ungdomar som utsatts för digitalt våld beskyllde sig

själva för våldet då de exempelvis delat med sig av sitt lösenord med partnern samtidigt som många ungdomar var vårdslösa online och saknade oro för vad det delar med sig online, ungdomarna ansåg att alla har saker online och att vissa ungdomar inte såg något problem med att dela med sig av sitt lösenord till sin partner då de inte har någonting att dölja (s. 1584–1585).

6.1.2. Gränsdragningens upplösning: mellan omtanke och kontroll

Ett annat centralt tema i materialet visade att digital kontroll sällan framträdde som tydligt våld i ett initialt skede, utan snarare utvecklades och upprätthölls genom olika normaliseringsprocesser. I flera studier beskrevs kontrollerande beteenden som uttryck för omtanke, intresse eller engagemang i relationen, vilket gör att det inte omedelbart identifieras som problematiska. Studien av Howard et al. (2019) visade hur övervakning av en partners aktiviteter kunde tolkas som ett sätt att skydda relationen eller säkerställa lojalitet sinsemellan, snarare än som intrång i den andres privatliv, genom deltagarnas beskrivningar av att göra "...homework..." (s.780) på en aktuell eller potentiell partner samt använda sociala medier för att hålla partnern "...in check..." (s.780) visade hur informationshämtning, kontroll och omsorg kan flyta samman i ungdomars förståelse av relationer.

Belotti et al. (2022) beskrev på liknande sätt hur kontroll av en partners aktivitet i sociala medier i vissa fall uppfattades som rimlig och naturlig, då de tekniska funktionerna möjliggjorde sådan insyn. När det är möjligt att se senaste aktivitet, platstjänst och andra interaktioner, kunde själva tillgången till dessa funktioner fungera som en uppmuntring till användning, detta bidrog till att kontroll normaliserades i en relation (s. 40). Baker och Carreño (2016) visade även hur ungdomar inte alltid uppfattar denna form av kontroll som våld, utan i stället som irriterande, svartsjuka eller något "normalt", detta ledde till att gränsen mellan omtanke och kontroll blev otydlig (s. 310).

Att omgivningen inte alltid definierar dessa handlingar som våld förstärker normaliseringsprocessen. Weathers et al. (2019) visade hur unga kvinnors erfarenheter av digital kontroll möttes av reaktioner från vänner som normala inslag i relationer, "...many companions normalized the digital abuse..." (s. 339). Normaliseringen ledde till en försvårad situation för den utsatta, eftersom det kunde bli svårare att identifiera beteendet som våld. Studien visade även att när kvinnornas erfarenheter förminskades, så kom de att uppfatta socialt stöd som ett realistiskt alternativ, vilket i sin tur kunde bidra till att de stannade kvar längre i den våldsamma relationen (s. 339).

I Weathers et al. (2019, s. 336) studie förklarades normaliseringen genom att övergreppen erkändes eller minimerades av kvinnornas stödpersoner eller av kvinnorna själva, när stödpersonerna förminskade våldet så kunde det resultera i att kvinnan isolerar sig själv mer

och upplever hjälplöshet. I vissa relationer förstärks normaliseringen genom en dynamik där intensiv närhet och kontroll växlar regelbundet. Øverlien (2020) beskrev hur relationer snabbt kunde röra sig mellan omsorg och närhet till kontrollerande eller våldsamma handlingar, vilket kan skapa osäkerhet och förvirring hos den utsatta. I berättelserna om Camilla framkom att relationen samtidigt innehöll starka uttryck för omsorg och närhet, där allvarliga övergrepp följdes av "...affectionate actions and care..." (s. 116). Denna växling låg nära det som i kodningen identifierades som "love bombing" där intensiva uppmärksamhet och närhet kunde fungera som en del av normaliseringsprocessen. Stonard et al. (2015, s. 10–11, 25) visade att ungdomar inte alltid uppfattar gränsen mellan hälsosam och ohälsosam kontakt, frekvent kommunikation, snabb respons och ständig tillgänglighet kunde till en början uppfattas som uttryck för engagemang, men senare utvecklas till ångest, press och kontroll. Emezue et al. (2021, s. 137–138) och Cerejo et al. (2025, s. 2–3) lyfte ett bredare socialt perspektiv genom att visa hur normer i omgivningen och kulturella föreställningar om vad som räknas som våld påverkar hur unga tolkar och reagerar på kontrollbeteenden. Sammantaget visade studierna att normaliseringen inte enbart rörde den utsatta personens tolkning av beteendet, utan också påverkas av teknik, relationella normer och social omgivning som bidrog till att kontroll framstod som vardaglig eller legitim. Denna typ av normalisering beskrevs av en ung vuxen i studien av Cerejo et al. (2025):

” ...I think the most common type of violence might be those small acts...
(...) That example of a person feeling obliged to do something because of someone else, because that person exerts coercion... I know people who are brought up in that mentality of “If it’s not a slap or a punch then it’s not violence.” (s. 8).

Det psykiska våldet var svårare att upptäcka än det fysiska vilket beskrevs av en deltagare i studien av Cerejo et al. (2025): ” ...It’s that physical acts are easier to see, the psychological ones are harder to know... if you see someone slap someone else, most people will say “that’s violence, period”” (s. 8) En ung kvinna i studien beskrev detta mer explicit i form att fysiskt våld är lättare att upptäcka då det är synligt medan det psykiska var svårare och kunde i stället lättare upptäckas genom situationer där partnern går över gränser genom att utnyttja, manipulera och kontrollera den andras tankar och handlingar samt att samhället ansåg fysiska handlingar som mer pålitliga än de psykologiska (Cerejo et al., 2025, s. 8).

I studien av Villora et al. (2025) visades hur psykiskt våld i form av kontroll kunde utvecklas till fysiskt våld genom en deltagares exempel: ” ... “It started with simply controlling the phone, seeing everything I did or didn’t do. Then he began hitting me a little, (. . .) and the last straw was when he pulled a knife on me”...” (s.75). Studien berör även deltagarnas beskrivning av hur våldet utvecklas i relationen, de flesta beskrev det som ett mönster där

relationen startade med en fas där partnern idealiserades som därefter följdes upp av en gradvis ökning av begränsningar och kontroll, exempel på detta var kränkande beteenden som att kontrollera telefonen och klädval, förbjuda kontakt med andra, skapande av konflikter samt allvarliga hot (Villora et al., 2025, s.75–76). Ytterligare en deltagare i studien uttryckte rädsla för att förlora sin partner eller att vara ensam kunde vara en anledning till att många förlåter våldsamma handlingar:

” The fear of losing a partner or fear of being alone leads to forgiveness of serious wrongdoing, perpetuating the spiral of abuse: “it was out of fear of being alone, you think you won’t be happy (. . .) you can only envision your life together with that person, you don’t see past that...” (s. 76).

Normaliseringen av våldet förklarades i studien av Villora et al. (2025, s. 75–76) utifrån tre kvinnors upplevelser, våldet kunde vara dagliga bråk med partnern där hen ursäktade sig och lovade att hen skulle förändras men det ändrades aldrig, våldet kunde även upplevas som den utsattas fel trots att det var partnern som gjorde fel, deltagare som varit utsatta för våld uttryckte även att utsattheten för våldet var svår att inse i stunden och insågs i stället efter relationens avslut. Detta beskrev en bild av hur våldet kunde utvecklas och normaliseras under relationens tid. Vänners roll i normalisering av våld beskrevs bland annat i studien av Villora et al. (s. 78) där orsaken till våldsamma och svartsjuka beteenden kunde bero på umgänge med vänner som har denna syn, det kunde även resultera i att du beter dig som dina vänner för att själv passa in, detta förklarades genom ett uttalande av deltagare i studien:

” ... “Their friends tell him: Are you letting her do whatever she wants, and you’re not doing anything about it? Do you think it’s normal for these things to happen? . . . that hurts a lot” ...” (s. 78).

” If you have a group of friends that normalizes that type of behavior, that doesn’t think treating a woman badly is wrong, in the end, you start to think like them or adapt your beliefs or behavior to be accepted, to not stand out from the group...” (s. 78).

Flera deltagare i studien av Emezue et al. (2021) beskrev att destruktiva relationer förekom ofta i deras vänskapskretsar och en av deltagarna uttryckte till och med att många av hans vänner var i en halvt våldsam relation som även han själv var: “...There were a lot of people in my friend group that were in semi-abusive relationships, including me. We kind of just, you know, dealt with it just with our friends...” (s. 143). Detta kunde tolkas som en form av normalisering där en del former av våld inte alltid betraktades som allvarliga eller avvikande

samtidigt som en teknikbaserad insats kunde hindra ungdomen ifrån att söka hjälp för våld i nära relationer då partnern kunde kontrollera mobiltelefonen, dator eller surfplattan trots ungdomars frekventa användande av teknik.

Den sociala omgivningen i form av vänner har tydligt visat sig vara en grundorsak och bidragande faktor till normaliseringen av det digitala våldet i unga partnerrelationer då en naturlig del av människan är viljan att passa in, vara en del av gemenskapen och inte känna sig utanför, våldet kan på så vis normaliseras genom att en individ agerar med våldsbeteenden som resten av dennes omgivning gör. Vänner som ursäktar våldsamma handlingar och beteenden eller förkastar allvaret i handlingarna har visat sig tydligt bidra till normaliseringen av våldet enligt majoriteten av artiklarna, konsekvenser av detta blev även att den utsatta ifrågasätter sig själv och sin situation vilket kan resultera i en osund syn på partnerrelationer och en negativ påverkan på den fysiska och psykiska hälsan.

6.1.3. Det digitala våldets konsekvenser för handlingsutrymme och välbefinnande

Studierna visade även vilka konsekvenser digitalt våld och digital kontroll kunde få för den utsatta. Ett genomgående resultat är upplevelsen av att kontrollen var svårundviklig, eftersom den digitala kommunikationen inte är knuten till en specifik plats. Deltagarna beskrev hur meddelanden, krav på svar, övervakning av aktivitet och återkommande kontaktförsök skapar en känsla av att ständigt vara under uppsikt "It gets into your head and you can't get away from it..." (Stonard et al., 2015, s. 22). Kontrollen upplevdes alltså inte endast som ett "yttre" beteende utan var något som även påverkar den utsattas tankar, känslor och upplevelse av trygghet. Vidare framgick att den digitala kommunikationens varaktighet gjorde det möjligt att upprepade gånger läsa meddelanden och se online-status, vilket kunde återuppta den utsattas oro och stress. Detta beteende gör att kommunikationen var ständig och "...stays with you..." (s. 21–22). även efter att den direkta kommunikationen har upphört.

På liknande sätt beskrev Weathers et al. (2019). hur digitalt våld påverkar kvinnors välbefinnande genom att skapa en betydande psykisk belastning, i studien berättade en deltagare om "...overwhelming feeling of stress and anxiety." (s.334), och menade att de känslorna uppstod i försöken att hantera en digitalt kontrollerande relation (s.339). Vidare i studien framgick kvinnornas strategier för att få andrum, det skedde genom att stänga av telefonen, undvika sociala medier eller till och med lämna platsen. Dessa strategier gav kortvarig och tillfällig lättnad, det förändrade alltså inte den underliggande maktordningen i relationen (s. 335–339). Även i Stonard et al. (2015, s.25) framkom att särskilt yngre kvinnliga deltagare talade om emotionell stress, tvångsmässig kontroll av telefonen och oro när partnern inte svarade, både i de fall de var online och inte, detta förstärkte känslor av osäkerhet och emotionell utsatthet. Tillsammans visade studierna att konsekvenser inte enbart

handlar om rädsla i stunden, utan också om mer långvarig påverkan på psykiskt välbefinnande, koncentration och upplevelsen i handlingsutrymmet.

Flera studier visade dessutom att konsekvenserna inte enbart bestod av stress och rädsla, utan även omfattade begränsad autonomi, social utsatthet och oro för exponering. Gümüş (2024, s.1329) beskrev hur digitalt våld i vissa fall kunde omfatta sexuell exploatering, fysiskt våld, hatbrott och ekonomiskt våld, där särskilt yngre deltagare rapporterade flera våldsformer samtidigt. Det framgick också att utsattheten för marginaliserade grupper kan förstärkas av en rädsla att inte bli betrodd eller skyddad av myndigheter och andra samhälleliga institutioner (s.1329–1330). Vállora et al. (2025) visade att teknologi och sociala medier kan spela en central roll i att möjliggöra kontroll och trakasserier under "...emerging adulthood..." (s. 67). Øverlien (2020) visade hur digital kontroll och offentlig exponering kan få konsekvenser som sträcker sig utanför den enskilda relationen, i berättelsen om Tone ledde partners publicering av bilder med tillhörande kränkande texter på Facebook till homofobiska kommentarer och mobbning, detta innebar i förlängningen att hon tvingades flytta till en annan stad och fosterfamilj (s.117). Detta belyste hur digitalt våld inte enbart påverkar den privata relationen, utan också den utsattas sociala position, trygghet och livsvillkor. Sammantaget visade resultaten att digital kontroll får konsekvenser på flera nivåer; emotionellt genom rädsla, ångest och stress, relationellt genom begränsad autonomi och socialt genom risk för exponering, isolering och förlorad trygghet.

I studien av Stonard et al. (2015) beskrev kvinnliga ungdomar att de upplevde känslor av oro när partners kommunikationsfrekvens var låg, ungdomarna kontrollerade sina mobiltelefoner konstant för att se om partnern svarade, detta orsakade ångest, irritation och nedstämdhet som sedan ledde till kontrollerande beteende där ungdomen ifrågasatte varför partnern inte svarar och en konflikt skapades. Detta illustrerades i följande citat från Stonard et al. studie:

" Well then if you like text them all the time and then if they don't reply then you are constantly checking your phone then you can get like a bit urm upset, anxious and annoyed, and then you confront them and then like I was out and then they get upset and then it, you like are constantly wanting to talk to them and it just kind of makes them feel a bit weird..." (s.13).

Kontrollerande beteenden visade sig orsaka separationer utifrån brist på tillit när partnern inte ville dela med sig lösenord till sitt privata Facebook-konto, detta kunde orsaka nedstämdhet kopplat till separationen eller bristen på tillit som partnern hade känt, ungdomarna kunde även få sina vänner borttagna på sin vänlista på Facebook av sin partner, detta illustrerades genom följande citat i av en 14 årig kille i studien av Stonard et al. (2015):

” Yeah, it’s like, I’ve had the experience where they’ve had no trust and they got my Facebook password and stuff because I trusted them but they didn’t trust me and they dumped me because I was putting X’s [kisses] to a female...” (s.15–16).

” Yeah, but then they had no trust in me so they wouldn’t listen to my side of the story...” (s.16).

“... and she basically didn’t like a few of the girls he had because some of them was his ex’s so she deleted all the females that he had and all the people that she hated she deleted...” (s.16).

Detta påvisar hur kontrollerande beteenden orsakar mer än psykologiska konsekvenser när partnern gjorde intrång i den privata sfären genom att exempelvis kontrollerna vem hen umgicks med, detta orsakade isolering och begränsar individens frihet. Ungdomar i Cerejo et al. (2025, s.6–8) studie lyfte viktiga aspekter i en relation som intimitet och respekt tills en av parterna försöker ta ifrån den andra sin individualitet samt att kärlek inte är att vilja orsaka sin partner skada.

Ungdomar i Stonard et al. (2015, s 17–18) studie uttrycker hur de upplevde ständig trakassering, övervakning och kontroll över vart de befann sig som skrämmande samt att de kände sig handlingslösa av en sådan situation, samtidigt var dessa beteenden inte främmande för ungdomarna då vissa av dem själva utförde kontrollerande beteenden utifrån bristande tillit, osäkerhet eller oro för otrohet. Detta påvisar hur kontrollerande beteenden utövas genom sociala mediers funktioner och lättillgänglighet under ungdomarnas första relationer, dessa beteenden normaliserades genom motivering av bland annat bristande tillit, osäkerhet och oro för otrohet. Likt studien av Cerejo et al. (2025) beskrev ungdomar att sociala medier gör det enklare att utöva våld som stalking och att kontrollera partnerns digitala aktivitet samt att detta var en produkt av svartsjuka.

I studien av Cerejo et al. (s. 7–8) diskuterade de deltagande ungdomarna mycket om sociala nätverks potential som ett verktyg för att kunna utöva kontroll, förnedring samt för att kunna utpressa intima partners genom innehav av intima bilder, en deltagare beskrev hur en partner kunde hota med att sprida bilder från deras mobiltelefon. Exemplet kan i vår analys ses som en konsekvens av våldet i form av ett maktövertag, där en partner kontrollerar den andra genom hot om att publicera intima bilder om inte önskemål och krav följs. Detta illustrerar hur digitala medier kan förstärka ojämlika maktförhållanden i ungdomsrelationer:

“...within social networks, it is easier to do it, for example, blackmail, because there are situations. for example, a boy or a girl can also happen to have their

partner's nudes on their cellphone and say "You can't do this, otherwise I'll post this somewhere".” (s.7).

I studien av Weathers et al. (2019) beskrev två tjejer som befann sig i våldsamma eller kontrollerande relationer att de agerade mer positivt och dämpade sina egna känslor för att undvika konflikter med sina pojkvänner som ett sätt för att lugna våldsamma situationer. Detta kopplade Weathers et al. till konsekvenser som förstärkte kvinnornas underordnade position i relationen utifrån Orbe (1998). De deltagande ungdomarna i Weathers et al. studie rapporterade att strategin för att undvika våldsamma situationer gav känslor som osäkerhet men isolerade även kvinnorna ifrån deras sociala stödnätverk som kan leda till känslor av ensamhet, en kvinna uppgav att hon isolerade sig själv och till slut utvecklade en depression (2019, s. 332–335). Studien visade överdriven kommunikation och hur en kvinna kände behovet av att visa sin kärlek genom att svara tillbaka på alla hundratals meddelanden som kunde skickas till henne under en dag, denna strategi ledde ofta till att kvinnor upplevde stress och panik som till slut som även i detta fall kunde leda till en depression (s. 336). I studien av Emezue et al. (2021) undersökte forskarna hur män på landsbygden uppfattar och kunde ta emot insatser som är teknikbaserade för att förebygga dejtingvåld samt för att främja hälsosamma relationer, studien lyfte att deltagarna fann en oro över risken att deras förövare kan upptäcka användningen av insatsen på grund av partnerns digitala kontroll, detta visades genom följande citat: "... participants explained how digitally-delivered interventions could be unsafe if the perpetrator found out they were using the app..." (s.144).

Unikt för studien av Alsawalqa och Alrawashdeh (2022, s.507–598) är att de lyfte fysiska och psykiska konsekvenser för förövaren till följd av utförandet av CDA (cyber dating abuse), deltagarna kunde bland annat uppleva ångest, depression, frustration, stress och låg självkänsla som i sin tur påverkade den fysiska hälsan genom sömnlöshet, sämre aptit och viktminskning. Vissa deltagare uppgav även fysiska konsekvenser som andfäddhet och konstant huvudvärk, Alsawalqa och Alrawashdeh (s. 597–598) lyfte att vissa deltagare upplevde stress, isolering och brist på tillit till följd av digitala övergrepp de utfört på Facebook. En gemensam faktor för majoriteten av artiklarna var att psykiska konsekvenser av våld är ångest, stress och depression men även påverkan på individens autonomi och frihet.

6.2. Samlad analys

En samlad analys av resultaten från de inkluderade studierna visade att digitalt våld i form av kontroll inom unga och unga vuxnas partnerrelationer utvecklas genom dagliga digitala interaktioner. Mobiltelefoner, sociala medier och andra digitala plattformar fungerade enligt studierna inte enbart som medel för kommunikation, utan skapade också möjligheten till kontinuerlig insyn i partnerns aktiviteter och sociala relationer (Howard et al., 2019, s. 780–786; Stonard et al., 2015, s. 4–5). Ett genomgående tema i materialet är att digital kontroll

ofta uppstår genom kommunikationspraktiker som uppfattades som normala i unga partnerrelationer. Funktioner som direktmeddelanden, online-status och platsfördelning användes inledningsvis för att hålla kontakt, men kunde successivt omvandlas till verktyg för övervakning och kontroll. Krav på snabb respons, kontinuerlig tillgänglighet och redovisande av partnerns digitala aktivitet återkom i flera studier, vilket bidrog till att partnerns beteende synliggjordes och gjorde det möjligt att granska (Weathers et al., 2019, s. 327–328; VÍllora et al., 2025, s. 80–81). I denna kontext framträdde digital kontroll inte som en enskild handling utan som ett återkommande relationsmönster där tekniska funktioner användes för att begränsa autonomi och skapa ökad insyn i vardagen.

Enligt studierna tenderade kontrollen att intensifieras genom mer inträngande former av övervakning. Det kan till exempel handla om granskning av sociala medier, krav på tillgång till mobiltelefon eller konton samt användning platsdelning eller andra spåringsfunktioner (Baker & Carreño, 2016, s. 309; Belotti et al., 2022, s. 30). Det framkom även beskrivningar av upprepad kontakt trots avvisande, samt hot om att sprida privat material, vilket illustrerade hur digital teknik kan användas för att stärka makt och kontroll i relationen (Alsawalqa & Alrawashdeh, 2022, s. 588; Gümüş, 2024, s. 1329–1332). Resultaten från syntesen indikerade att digital kontroll ofta normaliserades inom ramen för relationen. Handlingar som att övervaka partnerns aktivitet online eller kräva ständig kontakt kan uppfattas som uttryck för omtanke eller svartsjuka snarare än som våld (Howard et al., 2019, s. 780–786). En sådan tolkning kan göra att beteendena inte alltid uppfattades som problematiska. Flera studier lyfte även att kontrollen kan utvecklas gradvis, där intensiv kontakt i början av relationen kan övergå i ökade krav på insyn och tillgänglighet över tid (Weathers et al., 2019, s. 327–328). Sociala normer och föreställningar om relationer kunde också bidra till denna normalisering genom att kontrollbeteendet uppfattas som vanliga eller legitima i partnerrelationer (Cerejo et al., 2025, s. 8–9).

En samlad analys av resultaten visade även tydliga konsekvenser för de utsatta, studierna beskrev hur digital tillgänglighet gör att kontrollen kan fortsätta kontinuerligt och i flera olika sammanhang. Detta bidrog till upplevelsen av ständig övervakning och minskad autonomi (Weathers et al., 2019, s. 327–328). Emotionella reaktioner som rädsla, ångest, skam och skuld återkom i flera studier och relaterades till både övervakning och hot i de digitala miljöerna (VÍllora et al., 2025, s.75, 80–81; Gümüş, 2024, s. 1329–1332). Den tematiska analysen pekade på digital kontroll i unga partnerrelationer inte uppstod isolerat, utan utvecklas genom vardagliga digitala praktiker där tekniska funktioner möjliggjorde övervakning, krav på tillgänglighet och insyn i partnerns aktiviteter. Dessa beteenden kan normaliserades genom romantiska och sociala normer, vilket bidrog till att kontrollen inte alltid identifierades som våld. Det framkom att det i vissa fall ledde till att den utsatta ändrade sitt beteende online för att undvika konflikter eller exponering, vilket ytterligare begränsade

handlingsutrymmet i relationen. Därigenom synliggjorde syntesen betydande konsekvenser för den utsattas autonomi, emotionella välbefinnande och sociala handlingsutrymme. Det digitala våldet kunde yttra sig på olika sätt beroende på kön; unga män tenderade exempelvis att utöva våld i form av kontroll genom olika digitala plattformar för att övervaka sin partners digitala och fysiska aktivitet. Unga kvinnor tenderade i stället att utöva kontroll genom exempelvis tillgång till partners privata lösenord kopplat till digitala plattformar och privat teknik. Detta påvisade skillnader i användandet av digital teknik i utövandet av våld (Stonard et al., 2015, s.14–15; Alsawalqa & Alrawashdeh, 2022, s.596).

7. Diskussion

Denna studie hade som syfte att genom en scoping review kartlägga hur digitalt våld i form av kontroll i partnerrelationer bland unga och unga vuxna beskrevs i tidigare forskning, med särskilt fokus på de utsattas erfarenheter. Resultatet visade att digital kontroll var ett återkommande inslag i unga partnerrelationer där digital teknik användes för att övervaka, begränsa och påverka partners beteende. Detta kunde bland annat ta form genom övervakning av sociala medier, krav på tillgång till lösenord, kontroll av meddelanden eller krav på ständig tillgänglighet (Villora et al., 2025, s. 75–81). Ett centralt resultat som framkom i studien är att digital kontroll ofta uppfattas som något normaliserat inom relationen. Att övervaka partners digitala aktiviteter eller ställa krav på snabb respons på meddelanden kan i vissa situationer uppfattas som uttryck för omsorg eller svartsjuka snarare än som våld (Weathers et al., 2019, s. 332, 336–339). Följden av detta kan bli att den utsatta fick svårare att se beteendet som problematiskt, vilket i sin tur kunde leda till att kontrollen fortsatte och gradvis blev mer omfattande över tid.

Resultatet visade dessutom att digital kontroll kunde få betydelse för den utsattas välbefinnande och handlingsutrymme. Enligt flera studier kan kontrollen skapa stress, oro och en känsla av ständig övervakning, vilket kan påverka hur den utsatta använder digitala medier och interagerar i sociala sammanhang (s. 333–339). Digital kontroll kan därmed påverka både individens vardag och relationella dynamik. Sammantaget visade studiens resultat att digital teknik kunde fungera som ett medel för kontroll i relationer och att denna kontroll ofta skedde genom vardagliga digitala interaktioner. I relation till tidigare forskning och det teoretiska perspektiv som använts i studien kan dessa resultat förstås som en del av bredare makt- och kontrollstrukturer. Digitalt våld framträdde därmed inte enbart som isolerade handlingar, utan som en förlängning av redan existerande mönster och kontroll i nära relationer. Detta stärks av tidigare forskning som visat att digitala verktyg möjliggöra en kontinuerlig närvaro av kontroll även i frånvaro av fysisk kontakt (Barter et al., 2017, s.379-384).

Vidare kan normaliseringen av digital kontroll förstås i relation till Lundgrens normaliseringsprocess, där gränser för vad som uppfattas som acceptabelt successivt förskjuts över tid. Vid studiens resultat framkom att både den utsatta och omgivningen i vissa fall legitimerade kontrollerande beteenden genom att tolka dem som uttryck för kärlek eller omtanke. Detta kan bidra till att våldet osynliggörs upprätthålls. Även vänner och bekanta kunde spela en roll i denna process genom att bagatellisera beteenden, vilket ytterligare försvårade för den utsatta att identifiera kontrollen som problematisk (s.380-382). Konsekvenserna av digital kontroll visade likheter med psykisk våld, där isolering, minskat handlingsutrymme och psykisk ohälsa såsom nedstämdhet eller depression framträdde i flera studier. I relation till teorin om coercive control kan detta förstås som ett mönster där kontrollen successivt begränsar den utsattas autonomi och livsutrymme. Den digitala dimensionen förstärker detta genom att möjliggöra kontroll i realtid och flera olika sociala kontexter samtidigt.

7.1. Kopplingar till teori och centrala begrepp

Resultaten i denna studie kunde utifrån feministisk teori tolka som uttryck för existerande maktstrukturer där digital kontroll användes för att utöva och upprätthålla dominans i unga partnerrelationer. Digitalt våld framträdde i detta perspektiv inte enbart som enskilda handlingar i digitala miljöer, utan som en del av bredare system av makt och kontroll där den utsattas autonomi, handlingsutrymme och sociala relationer gradvis begränsas. Analysen fördjupas ytterligare genom att sätta studiens resultat i relation till Starks (2023, s.248–249) teori coercive control samt Gottzén förklaring av Lundgrens (2004, s.29-31) beskrivning av normaliseringsprocessen i våldsamma relationer. Materialet visade att digital kontroll i unga partnerrelationer sällan tar formen av enskilda handlingar, utan i stället bestod av återkommande beteenden som sammantaget begränsar den utsattas autonomi genom bland annat kontroll och övervakning.

Genom teorin coercive control kunde detta förstås som ett sammanhängande mönster av dominans och kontroll snarare än isolerade våldshändelser (Stark, 2007, s. 5–7). Digital teknik fungerade som ett verktyg som möjliggör kontinuerlig kontroll genom platsdelning, online-status eller krav på ständig tillgänglighet. En sådan kontroll kunde bidra till att den utsatta förändrade sitt beteende för att undvika konflikter eller misstänksamhet från partnern. Studien kunde också sättas i relation till feministiska perspektiv på våld i nära relationer. Inom feministisk teori betraktades våld ofta som kopplat till maktordningar och könsnormer, där äganderätt över partnern och kontroll över dennes beteende kunde fungera som ett sätt att upprätthålla dominans över sin partner, detta kan förklaras utifrån mäns upplevelse av sin position som hotad (Gottzén, 2013, s.17,19). Genomgången av studierna i denna översikt visade att digital kontroll ibland legitimerades genom svartsjuka eller en upplevd rätt att ha

insyn i partners liv. Därigenom kunde kontrollerande beteenden framstå som legitima inom relationen, trots att det i praktiken begränsar den utsattas självständighet.

Resultatet illustrerar en tydlig skillnad på hur könen använde digitala medier för att utöva kontroll på sin partner bland unga och unga vuxna, unga männen tenderade att utöva kontroll genom plattformar som Facebook och Instagram för att övervaka partners aktivitet genom att ta reda på vem partnern är vän med eller umgicks med. Samtidigt använde unga män sociala medier för att visa upp sin partner för omgivningen som en slags äganderätt för att potentiella partners ska hålla sig ifrån partnern men även för att undvika potentiella fysiska avvisanden av ett kärleksintresse. De unga kvinnorna i studierna utövade i stället ofta kontroll genom tillgång till partners privata kommunikation som exempelvis begäran av lösenord till konton eller mobiltelefonen men även krav att få läsa partners meddelanden och kontrollera vem hen kommunicerar med eller är vän med på sociala medier. Detta har i resultatet bland annat illustrerats från studien av Stonard et al. (2015, s. 15–16) där en bekant till en ung man lyfte hur hans bekanta fått sina kvinnliga vänner borttagna digitalt av flickvännen eller ifrågasatt om relationen till dessa kvinnor.

Genom förståelsen av digitaliseringens närvaro i ungdomars liv som del av ungdomskulturen blir det synligt att normer, värderingar och handlingar inte enbart sker i den fysiska världen utan även i den digitala bortom vuxnas synvinkel, ungdomens existens i den digitala miljön ger dem en mening, gemenskap och ett sammanhang där de präglas av symboliska uttryck som stil, språk och trender. På detta vis kan digitalt våld normaliseras bland unga och unga vuxna när våldsamma beteenden och handlingar ursäktas som omtanke i stället för problematiska exempelvis genom vänner och influencers påverkan eller genom reklam för digitala appar innehållande funktioner för utövande av kontroll och övervakning riktat mot unga och unga vuxna i romantiska relationer. Resultatet visade även hur professionella försökt tillämpa digitala insatser för att nå och hjälpa ungdomar som är utsatta för våld i nära relationer, men visade även att ungdomar har svårt att uppsöka hjälp genom digitala insatser då de har en partner som kontrollerar dem, detta visar på att digitalt våld är komplext och kräver vidare forskning och arbete.

Utifrån feministisk teori kunde dessa mönster tolkas som uttryck för hur patriarkala uppfattningar om rätt till insyn, svartsjuka, äganderätt och kontroll fick praktiskt genomslag genom digital teknik. Digital kontroll framstod därmed inte som könsneutral, utan fungerade som ett verktyg för maktutövning i relationer där den ena parten gavs tolkningsföreträde och rätt att övervaka den andra. I flera av de analyserade studierna framkom att kontrollhandlingar legitimerades genom argument som rörde kärlek, omsorg, svartsjuka eller lojalitet. Denna typ av legitimering kunde tolkas som en spegling av könsnormer där kontroll över partners handlingar framställdes som rimlig och förståelig inom relationen, även om detta i praktiken

minskade den utsattas självständighet. Vidare kunde analysen också sättas i relation till Gottzéns (2013) framställning av Lundgrens normaliseringsprocess (2004), som förklarar hur gränserna för vad som uppfattas som acceptabelt inom en relation gradvis försköts över tid (Gottzén, 2013, s. 19–20). I materialet framkom exempel där digital kontroll betraktades som en förväntad del av relationen, detta kunde exempelvis handla om förväntningar på ständig kontakt, snabb respons eller tillgång till partnerns digitala konton (Stonard, 2015, s. 21). När denna typ av handlingar successivt normaliserades kunde det bli svårare för den utsatta att identifiera dem som problematiska, vilket i sin tur kunde bidra till att kontrollen fortsatte. Sammantaget visade analysen att digital kontroll i unga partnerrelationer inte enbart kunde förstås som ett tekniskt fenomen. I stället framträdde den som en del av bredare makt- och kontrollmönster där digital teknik fungerade som ett verktyg för att begränsa den utsattas handlingsutrymme. Genom feministisk teori, coercive control och normaliseringsprocessen blev det därmed möjligt att förstå både kontrollens struktur, dess vardagliga uttrycksformer och de processer genom vilka den kunde framstå som legitim eller normal.

7.2. Metoddiskussion

I denna studie användes en scoping review som metod för att kartlägga aktuell forskning inom det digitala våldet och samtidigt lyfta offers upplevelser av digitalt våld i form av kontroll. Metodvalet bedömdes som lämpligt då syftet med studien var att skapa en översikt över hur området tidigare studerats samt vilka teman som framträdde och om det saknades i tidigare forskning. En scoping review användes ofta när forskningsfältet var omfattande eller när begreppsanvändningen varierar, eftersom metoden möjliggjorde en systematisk översikt och kartläggning av befintlig forskning (Mak & Thomas, 2022, s. 565–567).

Studiens inkluderade artiklar har bedömts och granskats noggrant där titlar, abstrakt och fulltexter har lästs igenom i flera steg. Artiklarna har även evidensgranskats genom CASP för att säkerställa studiens kvalitet och tillförlitlighet. Genom en sådan kvalitetsgranskning kunde studiens trovärdighet stärkas, eftersom analysen då byggde på forskning som uppfyller grundläggande vetenskapliga kriterier. Sökstrategin utformades för att identifiera relevanta artiklar kopplade till studiens syfte i flera databaser. De valda sökorden förväntades täcka relevanta studier i databaserna, men det fanns trots detta en risk att relevanta studier inte identifierades. Sökningen begränsades till peer-reviewed samt till publikationer på engelska och svenska. Denna begränsning kunde ha resulterat i risken att relevanta artiklar inte inkluderats i denna studie.

En ytterligare begränsning rör urvalsbias, där studier som publicerats i andra språk eller i grå litteratur exkluderats, vilket kan ha påverkat resultatets bredd och representativitet. Det finns även en risk för publikationsbias, när studier med signifikanta eller tydliga resultat i högre grad publiceras och därmed inkluderas i analysen. Vidare innebär valet av en tematisk analys att forskarens tolkning får en central roll i kodning och tematisering av materialet. Detta kan

innebära risk för tolkningsbias, där vi sammanställer uppmärksammas med den andra. För att hantera detta har analysen genomförts systematiskt, där materialet kodats och tematiserade i flera steg samt diskuterats mellan författarna för att minska risken för subjektiva tolkningar. Transparensen i studien har stärkts genom att tydligt redovisa sökstrategi, inklusions och exklusionskriterier samt analysprocess. Trots detta är resultaten inte generaliserbara i statistisk mening, då studien bygger på ett begränsat antal kvalitativa studier. Istället bör resultaten förstås om analytiskt överförbara till liknande kontexter där digital kontroll i unga relationer förekommer. Sammanfattningsvis skapade den valda metoden möjlighet till en strukturerad kartläggning av forskningsfältet och bidragit till att synliggöra centrala teman och kunskapsluckor inom området. Det är samtidigt viktigt att tolka resultaten med beaktande av de begränsningar som hänger samman med sökstrategi, urvalsavgränsningar och den tolkande analysprocessen.

7.3. Tillförlitlighet

Tillförlitlighet har använts som övergripande kvalitetskriterium i denna studie, i enlighet med Lincoln och Guba (1985) samt Guba och Lincoln (1994), vilket Bryman (2018) beskriver som ett centralt ramverk för att bedöma kvalitet i kvalitativ forskning. Begreppet omfattar fyra delkriterier: trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och konfirmerbarhet. Trovärdighet är motsvarigheten till kvantitativa studiers interna validitet och överförbarhet motsvarar extern validitet medan pålitlighet går att jämföras med kvantitativa studiers reliabilitet och konfirmerbarheten motsvarar objektiviteten (Bryman, 2018, s. 467). För att säkerställa trovärdigheten i vår studie använde vi oss av CASP för att säkerställa kvaliteten på de 12 inkluderade artiklarna. För att säkerställa pålitligheten har varje steg i datainsamlingen och analysen dokumenterats noggrant samt dubbelgranskats för att göra processen så transparent som möjligt. Konfirmerbarheten uppfylldes genom att forskarna separat kritiskt reflekterat över den inkluderade forskningen och sedan diskuterat eller bekräftat varandras beslut. För att säkerställa studiens överförbarhet har inklusions- och exklusionskriterier tydligt definierats. Artiklar som inte uppfyllde granskningskriterierna exkluderades, på så vis säkerställdes att de inkluderade artiklarna höll en god vetenskaplig kvalitet.

7.4. Slutsats

Denna studie visar att digitalt våld i form av kontroll i unga och unga vuxnas partnerrelationer är ett komplext och ofta normaliserat fenomen som kan vara svårt att identifiera. Kontrollbeteendet framträder ofta inom ramen för vardaglig digital kommunikation och kan därför uppfattas som uttryck för omtanke, svartsjuka eller engagemang snarare än som våld. I relation till feministisk teori, coercive control och normaliseringsprocessen kan dessa beteenden förstås som en del av bredare makt-och kontrollstrukturer där digital teknik möjliggör kontinuerlig övervakning och begränsning av den utsattas handlingsutrymme. Resultaten visar att digital kontroll kan få betydande konsekvenser för den utsatta frihet,

psykiska hälsa och sociala liv, samtidigt som fenomenet riskerar att osynliggöras. Studien synliggör även behovet av ökad kunskap inom socialt arbete och närstående professioner samt behovet av vidare forskning, särskilt i svensk kontext, för att bättre förstå hur digital kontroll uppstår, upprätthålls och kan förebyggas.

Referenser

Albért, U., Björck, A., Haraldsdotter, Y., & Heimer, G. (2021). *Våldsutsatta kvinnor – samhällets ansvar* (4 uppl.). Studentlitteratur.

ALLEA. (2023). *Den europeiska kodexen för forskningens integritet* (Reviderad utgåva, svensk översättning 2024).

Alsawalqa, R. O., & Alrawashdeh, M. N. (2022). The role of patriarchal structure and gender stereotypes in cyber dating abuse: A qualitative examination of male perpetrators' experiences. *The British Journal of Sociology*, 73, 587–606. <https://doi.org/10.1111/1468-4446.12946>

Baker, C. K., & Carreño, P. K. (2016). Understanding the role of technology in adolescent dating and dating violence. *Journal of Child and Family Studies*, 25, 308–320. <https://doi.org/10.1007/s10826-015-0196-5>

Barter, C., Stanley, N., Wood, M., Lanau, A., Aghtaie, N., Larkins, C., & Øverlien, C. (2017). Young people's online and face-to-face experiences of interpersonal violence and abuse and its subjective impact across five European countries. *Psychology of Violence*, 7(3), 375–384. <https://doi.org/10.1037/vio0000096>

Belotti, F., Ieracitano, F., Donato, S., & Comunello, F. (2022). Towards “romantic media ideologies”: Digital dating abuse seen through the lens of social media and/or dating in teenage narratives. *The Communication Review*, 25(1), 30–53. <https://doi.org/10.1080/10714421.2022.2033576>

Brottsförebyggande rådet. (2018). *Brott i nära relationer bland unga* (Kortanalys 6/2018).

Brottsförebyggande rådet. (2021). *Våld i ungas parrelationer* (Rapport 2021:15).

Brottsförebyggande rådet. (2025). *Risk för våld i partnerrelation: En statistisk analys av sociodemografiska faktorer* (Kortanalys 2025:1).

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3 uppl.). Liber.

Cerejo, D., Jesus, M., & Tarrío-Concejero, L. (2025). “If it's not a slap or a punch then it's not violence”: Portuguese university students' representations and practices about intimacies and dating violence. *Social Sciences*, 14, Article 86. <https://doi.org/10.3390/socsci14020086>
Critical Appraisal Skills Programme. (n.d.). *What is qualitative research?*

Digitaliseringskommissionen. (2016). *Digitaliseringens effekter på individ och samhälle – fyra temarapporter* (SOU 2016:85).

Emezue, C. N., Enriquez, M., Dougherty, D. S., Bullock, L. F. C., & Bloom, T. L. (2021). Rural young males' acceptance and receptiveness to technology-based interventions for dating violence prevention: A qualitative descriptive study. *Journal of Adolescence*, 92, 137–151. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2021.08.012>

Etikprövningsmyndigheten. (2023). *Vägledning om etikprövning av forskning på människor*. <https://etikprovning.se/wp-content/uploads/2023/12/Vagledning-om-etikprovning-EPM.pdf>

Folkhälsomyndigheten. (2019). *Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i Sverige 2017 – Resultat från befolkningsundersökningen SRHR2017*.

Gottzén, L. (2013). *Hjältar och monster – samhällsvetenskapliga perspektiv på män och våld*. Ungdomsstyrelsen.

Gümüş, B. (2024). The transformation of LGBTQ+ relationships in Turkey from digital dating to digital violence. *Journal of Family Violence*, 39, 1325–1336. <https://doi.org/10.1007/s10896-023-00663-y>

Hebdige, D. (1979). *Subculture: The meaning of style*. Routledge.

Howard, D. E., Debnam, K. J., & Strausser, A. (2019). “I’m a stalker and proud of it”: Adolescent girls’ perceptions of the mixed utilities associated with internet and social networking use in their dating relationships. *Youth & Society*, 51(6), 773–792. <https://doi.org/10.1177/0044118X17716948>

Internetstiftelsen. (2023). *Svenskarna och internet 2023*.

Korkmaz, S., & Øverlien, C. (2020). Responses to youth intimate partner violence: The meaning of youth-specific factors and interconnections with resilience. *Journal of Youth Studies*, 23(3), 371–383. <https://doi.org/10.1080/13676261.2019.1610557>

Korkmaz, S., Øverlien, C., & Lagerlöf, H. (2022). Youth intimate partner violence: Prevalence, characteristics, associated factors and arenas of violence. *Nordic Social Work Research*, 12(4), 536–551. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2020.1848908>

Levac, D., Colquhoun, H., & O'Brien, K. K. (2010). Scoping studies: Advancing the methodology. *Implementation Science*, 5(69), 1–9.

Lyngnegård, F. (2025, November 17). *Våld i nära relationer – ett brott mot mänskliga rättigheter som kräver handling*. <https://ju.se/portal/vertikals/blogs/orange-week/bloggposter/2025-11-17-vald-i-nara-relationer---ett-brott-mot-manskliga-rattigheter-som-kraver-handling.html>

Mak, S., & Thomas, A. (2022). Steps for conducting a scoping review. *Journal of Graduate Medical Education*, 14(5), 565–567.

Mattsson, T. (2022). Kön, makt och socialt arbete. I A. Meeuwisse, H. Swärd, M. Knutagård, & S. Sunesson (Red.), *Socialt arbete: En grundbok* (3 uppl., s. 414–427). Natur & Kultur.

Moser Hällén, L., & Sinisalo, E. (2021). *Våld i nära relationer: Socialt arbete i forskning, teori och praktik*. Liber.

ROKS. (u.å.). *Normaliseringsprocessen*. Hämtad 3 mars 2026, från <https://roks.se/om-vald/nar-valdet-pagar/normaliseringsprocessen>

Rogers, M. M., Fisher, C., Ali, P., Allmark, P., & Fontes, L. (2023). Technology-facilitated abuse in intimate relationships: A scoping review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(4), 2210–2226. <https://doi.org/10.1177/15248380221090218>

SFS 2003:460. *Lag om etikprövning av forskning som avser människor*.

De Beauvoir, S. (2012). *Det andra könet* (2. storpocketuppl.). Norstedts.

Stark, E. (2007). *Coercive control: How men entrap women in personal life*. Oxford University Press.

Stark, E. (2023). *Coercive control: How men entrap women in personal life* (2 uppl.). Oxford University Press.

Stonard, K. E., Bowen, E., Lawrence, T. R., & Price, S. A. (2014). The relevance of technology to the nature, prevalence and impact of adolescent dating violence and abuse: A research synthesis.

Aggression and Violent Behavior, 19, 390–417.

Stonard, K. E., Bowen, E., Walker, K., & Price, S. A. (2015). "They'll always find a way to get to you": Technology use in adolescent romantic relationships and its role in dating violence and abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(16), 1–35.

<https://doi.org/10.1177/088626051559078>

Storer, H. L., Gezinski, L. B., Shulruff, T., Malorni, A., & Hamby, S. (2025). Revamping advocacy for the digital age: Approaches for nurturing survivor-centered digital resiliency. *Journal of Family Violence*, 40, 1579–1593. <https://doi.org/10.1007/s10896-024-00712-0>

Ungarelationer. (u.å.). *Digitalt våld*. <https://ungarelationer.se/digitalt-vald/>

Ungdomsstyrelsen. (2010). *Ungdom och ungdomspolitik – ett svenskt perspektiv*.

Vera-Gray, F., McGlynn, C., Kureshi, I., & Butterby, K. (2021). Sexual violence as a sexual script in mainstream online pornography. *The British Journal of Criminology*, 61(5), 1243–1260.

Víllora, B., Cava, M. J., Buelga, S., & Navarro, R. (2025). Emerging adults' experiences of dating violence: A qualitative exploration. *Victims & Offenders*, 20(1), 65–90.

<https://doi.org/10.1080/15564886.2024.2408687>

Vetenskapsrådet. (2017). *God forsknings sed*. Vetenskapsrådet.

Walby, S. (1990). *Theorizing patriarchy*. Basil Blackwell.

Weathers, M. R., Canzona, M. R., & Fisher, C. L. (2019). Digital media as a context for dating abuse: Connecting adaptive and maladaptive coping strategies to young adult women's well-being. *Affilia: Journal of Women and Social Work*, 34(3), 325–345.

<https://doi.org/10.1177/0886109919832005>

Westerlund, S. (u.å.). *Simone de Beauvoir – en sammanfattning av "Det andra könet"*.

<http://staffanwesterlund.se/Uppsatser/Simone%20de%20Beauvoir.pdf>

Øverlien, C. (2018). Våld mellan ungdomar i nära relationer: Digitala medier och utövande av kontroll. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 25(1), 67–83.

<https://doi.org/10.3384/SVT.2018.25.1.2382>

Øverlien, C. (2020). Young people's experiences of violence and abuse in same-sex relationships: Understandings and challenges. *Nordic Journal of Social Research*, *11*, 109–128. <https://doi.org/10.7577/njsr.3327>

Bilagor

Bilaga 1: Blankett för etisk egengranskning

Blankett för etisk egengranskning av studentprojekt som involverar människor

Använd blanketten som en grund för forskningsetiska reflektioner tillsammans med din handledare och för att komma fram till bästa forskningsetiska förhållningssätt samt beslut om ansökan till den Forskningsetiska nämnden vid Högskolan Dalarna alternativt Etikprövningsmyndigheten behövs eller ej. Blanketten behålls av studenten och handledaren.

Projekttitel: Våld eller omtanke? Mönster som normaliserar digitalt våld i partnerrelationer.

Student/student: Shirin Mamo & Felicia Andersson

Handledare: Kevin McKee

	Ja	Tveksamt	Nej
1 Kan frivilligheten att delta i studien ifrågasättas dvs. omfattar studien deltagare som kan betraktas tillhöra en sårbar grupp t.ex. barn (under 18 år), personer med nedsatt kognitiv förmåga, psykisk funktionsnedsättning eller sådana som har en beroendeställning till den som genomför studien t.ex. som patienter eller elever till densamma?	☐	☐	☒
2 Innebär undersökningen att informerat samtycke inte kommer att inhämtas (d.v.s. forskningspersonerna kommer inte att få full information om undersökningen och/eller möjlighet att avsäga sig ett deltagande)?	☐	☐	☒
3 Innebär undersökningen någon form av fysiskt ingrepp på forskningspersonerna?	☐	☐	☒
4 Kan undersökningen påverka forskningspersonerna fysiskt eller psykiskt?	☐	☐	☒
5 Används biologiskt material som kan härledas till en levande eller avliden människa (t.ex. blodprov)?	☐	☐	☒
6 Avser du behandla känsliga personuppgifter, som etnicitet, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv?	☐	☐	☒
7 Avser du behandla personuppgifter om lagöverträdelse, som brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden?	☐	☐	☒
8 Avser du att behandla personuppgifter? Observera att: <ul style="list-style-type: none">• Samtliga uppgifter som kan kopplas till en levande person betraktas som personuppgifter, även om de är kodade eller krypterade.• I händelse av att studentarbetet INTE omfattar några känsliga personuppgifter och heller INTE deltagare som tillhör en sårbar grupp eller deltagare som INTE står i beroendeställning till den som genomför studien, behöver inte någon ansökan till Forskningsetiska nämnden vid Högskolan Dalarna göras.• Vid behandling av personuppgifter ska dock ALLTID anmälan om detta göras till högskolans dataskyddsombud, via digital blankett som du finner här: https://blankett.du.se/sv/behandling-av-personuppgifter-i-samband-med-studentarbeten-ny-anmalan	☐	☐	☒

Fastställt av Forskningsetiska nämnden 2020-09-23, uppdaterad 2023-03-10

Bilaga 2: CASP granskning för kvalitativa studier

CASP Checklist: For Qualitative Research

Reviewer Name:	
Paper Title:	
Author:	
Web Link:	
Appraisal Date:	

During critical appraisal, never make assumptions about what the researchers have done. If it is not possible to tell, use the "Can't tell" response box. If you can't tell, at best it means the researchers have not been explicit or transparent, but at worst it could mean the researchers have not undertaken a particular task or process. Once you've finished the critical appraisal, if there are a large number of "Can't tell" responses, consider whether the findings of the study are trustworthy and interpret the results with caution.

Section A Are the results valid?	
1. Was there a clear statement of the aims of the research?	☐ Yes ☐ No ☐ Can't Tell
CONSIDER <ul style="list-style-type: none"> • <i>what was the goal of the research?</i> • <i>why was it thought important?</i> • <i>its relevance</i> 	
2. Is a qualitative methodology appropriate?	☐ Yes ☐ No ☐ Can't Tell
CONSIDER <ul style="list-style-type: none"> • <i>If the research seeks to interpret or illuminate the actions and/or subjective experiences of research participants</i> • <i>Is qualitative research the right methodology for addressing the research goal?</i> 	
3. Was the research design appropriate to address the aims of the research?	☐ Yes ☐ No ☐ Can't Tell
CONSIDER <ul style="list-style-type: none"> • <i>if the researcher has justified the research design (e.g., have they discussed how they decided which method to use)</i> 	
4. Was the recruitment strategy appropriate to the aims of the research?	☐ Yes ☐ No ☐ Can't Tell
CONSIDER <ul style="list-style-type: none"> • <i>If the researcher has explained how the participants were selected</i> • <i>If they explained why the participants they selected were the most appropriate to provide access to the type of knowledge sought by the study</i> • <i>If there are any discussions around recruitment (e.g. why some people chose not to take part)</i> 	
5. Was the data collected in a way that addressed the research issue?	☐ Yes ☐ No ☐ Can't Tell